

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye

az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja.

Megjelenik havonként 3-szor.	Előfizetési ára: évente 10 ft. félévire 5 frt. Hirdetések árszámát szerint.	Statisztikai és kiadóhivatal: Budapest V., Erzsébet-ter 19.
------------------------------	---	---

BUDAPEST, 1890. ÁPRIL HÓ 30.

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie

offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes

Erscheint monatlich dreimal.	Pränumerationspreis: ganzjährig fl. 10, halbjährig fl. 5. Inserate nach Tarif.	Redaktion und Administration: Budapest V., Elisabethplatz 19.
------------------------------	--	---

BUDAPEST, 30. APRIL 1890.

TARTALOM: Magyarország buza- és lisztkivitele a Svájcba. — A gabona előzetes (magtár) tisztításáról. — Kazán és üzemelés. — A mozdítványosság hanyatlásának okai. *Tarifja-ügyek.* — *Kereskedelmek és forgalmak.* — *Statisztika.* — *Gazdasági közlemények.* — *Üzleti tudósítások.* — *Hirdetések.*

INHALT: Ungarns Weizen- und Mehlausfuhr nach der Schweiz. — Ueber Getreide-Speicher-Vorreinigung — Kessel und Feuerung. — Die Ursachen des Darniederliegens der Landwirthschaft. — *Tariffragen.* — *Handel und Verkehr.* — *Statisik.* — *Landwirthschaftliches.* — *Marktberichte.* — *Inserate.*

Magyarország buza- és lisztkivitele a Svájcba.

Országos terményeink Svájcba való kivitele már a múlt esztendőben is jelentékenyen csökkent; s abból, a milyennek az 1890-ik év mutatkozik, azt kell következtetnünk, hogy ez a kedvezőtlen állapot állandó lesz. Igaz, hogy az a piac, a melyről itt szó van, kiterjedése nézve nem nagy, de anvagi tekintetben a közvetítő kereskedés következtében, melynek rakoda helyei a szövetséges területen vannak, igen jelentékeny. A nélkül, hogy sokat számokkal*) foglalkoznánk, a melyek tudvalevőleg gyakran fölös zavart okoznak, semhogy az ügyet megvilágítsanak, ez alkalommal röviden és határozottan azt konstatáljuk, hogy egy lehetőleg lelkimeretesen véghezvitt, mindenesetre csak megközelítő számlálás szerint az 1889-ik évben a magyar terményekről a svájci piacra 10—11 millió frankkal kevesebbet vettek be, mint az előző évben. Használóképen előrebocsátandó még az is, hogy ehhez a csökkentéshez a vámtarifa-viszonyoknak semmi, a szállítási viszonyoknak pedig csak igen kevés közük van. Ellenkezőleg: a csökkentés még jóval nagyobbnak tűnik fel, ha tekintetbe vesszük, hogy az 1890-ik évi tavaszi idény kezdetével nagy buszszállítmányok, melyeket tavaly késő őszeztel a dunagőzhajózási társaság már el nem szállított, érkeztek Svájcba, a melyek tulajdonképen még az 1888-ik évi számláira tartoztak, holott a statisztika szerint még csak a múlt évi számlán szerepelhetnek. E hanyatlás okai, a mennyiben a buzát és lisztet leginkább érdeklik, azokban árváltozásokban rejlenek, melyek Magyarországon a kedvezőtlen aratási viszonyok következtében halláltak. A svájci kereskedők vonatkoztak azokat az árakat megadni, melyeket a magyar termelők követték s annál inkább vonatkoztattak, mert egyrészt maga az áru sem igen tetszett nekik, a mennyiben a buzamustrák ellen az a kifogásuk volt, hogy nagyon könnyűek s nem szép világsz színdék, másrészt azért,

Ungarns Weizen- und Mehlausfuhr nach der Schweiz.

Schon das abgelaufene Jahr hatte einen sehr bedeutenden Ausfall im Export unserer Landesprodukte nach der Schweiz zu verzeichnen. Wie sich 1890 anlässt, scheint es, als drohte diese mererliche Erscheinung sich in Permanenz zu erklären. Das Absatzgebiet, um welches es sich da handelt, mag territorial eng sein; materiell ist es ein ansehnliches, dank dem bedeutenden Zwischenhandel, dessen Stapelplätze sich auf eigenständigen Gebieten befinden. (Ohne uns bei Zahlen*) lange aufzuhalten, welche erfahrungsmässig oft mehr Verwirrung anrichten als Aufklärung verbreiten, sei hier lediglich kurz und fündig constatiert, dass nach einer möglichst gewissenhaft angestellten, allerdings nur approximativ zulässigen Berechnung im Jahre 1889 um 10—11 Millionen Francs weniger Losung für ungarische Rechnung auf Schweizer Märkten gemacht wurde, als im Jahre zuvor. Desgleichen sei vorausgeschickt, dass dieser Minderertrag schlechthin nichts mit Zolltarifarissen und nur einigermaassen mit Speditionen- und Transport-Verhältnissen zu thun hat. Im Gegentheil. Es gestaltet sich effektiv noch viel grösser, wenn man in Anschlag bringt, dass zu Beginn der Frühjahrsaison 1889 grosse Sendungen Weizen, die im Spätherbst des Vorjahres von der Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft nicht abgeliefert werden konnten, einfließen, die eigentlich noch auf Rechnung des Geschäftsjahres 1888 gehörten, während sie als statische Eindringlinge die Bilanz 1889 belasteten. Die Ursachen dieses Niederganges liegen, so weit Weizen und Mehl davon am meisten betroffen sind, in den Preisveränderungen, die sich in Ungarn in Folge der ungunstigen Ernteverhältnisse vollzogen. Die Schweizer Händler weigerten sich, diese Preise zu gewähren und sie konnten dies mit umso grösserem Erfolge thun, als einerseits die Waare selbst nicht Anklang fand — man setzte an den

*) Megemlítenél, hogy Svájcba a múlt évben Ausztria-Magyarországból: 1,397,000 mm., Oroszországból 948,000 mm., Németországból 239,000 mm., Romániából 103,000 mm. buzát szállítottak; de a németnek jelzett buza többnyire romániai eredetű volt. Liszt Ausztria-Magyarországból 97,000 mm., Franciaországból 61,000 mm., és Németországból 32,000 méteremészt szállítottak.

*) Immerhin sei erwähnt, dass die Einfuhr der Schweiz im abgelaufenen Jahre betrug an Weizen aus Oesterreich-Ungarn 1,397,000, aus Russland 948,000, aus Deutschland 239,000, aus Rumänien 103,000 q., wobei jedoch die deutschen Provenienzen zum grössten Theile rumänischen Ursprungs sein mögen. Am Mehlimport participirt die Monarchie mit 97,000, Frankreich mit 61,000, Deutschland mit 32,000 q.

mert kedvezőbb vételi feltételek mellett való kínálatokban éppen nem volt hiány. Szinte érthetetlen volt, hogy honnan merítették Oroszország azt a tömérék buzát, melyhez Odesszától hírtelen a piacot özönlötte. Mint hogy Del-Oroszországnak szintén nem volt jó termése, csak úgy lehet a dolgot megmagyarázni, hogy nagy régi készletek voltak, a melyeket a piacra bocsátottak. A legveszélyesebb versenytárs azonban még sem Oroszország, hanem Románia volt, a mely a svájci piacot egyszerre három oldalról előzönlötte búzával és pedig Passau-Regensburgtól át a dunagöbajhászi társaság olcsó tarifái segítségével. Gemün át, a hol az olasz vasutak minden lehető és elképzelhető kedvezményben részesítettek és végül Marsseille át. A magyar üzletet egyszerre hátrébb szorították. A tiszavidéki búzából összehalmozott készletek, a melyek az osztrák határ mentén levő közraktárakban, Romanschhornban, Rorschachban, Buchsban heverték, ötvesszással fenyegették, mert a nevezett helyek közvetlen környezeten kívül sehol sem adtak már hasznát, még ellenben az oroszországi buza az odessa-marseille-geni-zürichi vagy braila-genua-gotthardi kerülő út tarifáit igen jól elbírta. Még rosszabbul alakultak a viszonyok a liszte nevére. A vamtöbblet — 2 frank métermérszínként 150 frank elenében — normális viszonyok közt nem ártott volna a kivételnek, sőt ellenkezőleg azt eredményezte, hogy az üzlet a múlt év második negyedében igen élénken indult meg; mert a proviziók, melyeket az alacsony vámtelet mellett adtak, kimerítették. Lisztünk számára a szállítási tarifák is igen kedvezők, mert a svájci vasutak, ép ellenkezőleg mint a búzánál, a magyar lisztet az osztrák határtól a legtavolabbi vidékre éppen olyan olcsón szállítják, mint a helybeli ártományt. De a svájci molnárok kikéne a magyar liszt bevitelére és szalka a szemükben s azért mindenféle rossz tulajdonságnal híresztelik, noha többnyire maguk is a saját lisztjüket javítási vegyelt magyar lisztel keverik, jobban jártak, ha oláhországi vagy besszarábiai búzát vasarolnak össze őrsere, s azt állítják, hogy sokkal több sikert van benne, mint a magyar búzából. Ehhez járul még, hogy Svájcban csak 5—8 számú lisztfajtákat veszik s ezekből is csak erőszakú aralom lehetett üzletet csinálni.

Igy alakultak a viszonyok tavaly s így alakultak, úgy látszik, ez évben is, ha valami különös változás be nem áll, vagyis ha a magyar buza ára 0.50—1 forinttal nem esik, hogy Svájcban versenyelzessen Azok a kötések, melyek eddig magyar búzából létrejöttek, kis mennyiségű világos színű tiszavidéki búzára vonatkoznak s a keleti Svájcra vonatkoznak, úgy hogy Zürich, Zug, Luzern és Aargau már alig érintettek általuk, míg Basel, Genf és más nagy svájci piacok egészen kívül maradnak az üzleteken. Marsseillentől, noha a készletek ott állítólag nagyon megesapattak, még mindig annyi waggonrakomány árú érkezik, a mennyi csak kell, még pedig Svájcban legkeletlebbi helyekre, tehát közvetlenül az osztrák határig szállítják, az olasz és különösen a földközi tengeri vasutak kedvezményes tarifái mellett. Mig ugyanis egy waggonrakomány búzát Zürichig vagy St.-Gallenig csak 25—30 frank többlettel terhelnek meg, addig Romanschortól Svájc középebe 5 frankot kell fizetni, sőt Rorschachtól 102 frankot, hme itt igen alkalmas pont volna, a melynek alapján az érdekelt svájci vasutak igazgatóságaival kedvezőbb vételi tarifák engedélyezése vegett tárgyalásokat lehetne megindítani. Elkéintve az általán országok és Oroszország sikeres versenyétől, az az esetedőző nincs kizárva, hogy ha a magyar búzáinak emelkedő irányukat továbbra is követni fogják, az észak-

Weizenmustern aus, sie seien zu leicht im Gewicht und nicht hell in der Farbe — und als es andererseits an konkurrierendem Ausbeutet zu günstigeren Kaufbedingungen nicht fehlte. Man begriff gar nicht, woher Russland all die Brodfrucht nahm, die es plötzlich von Odessa aus auf den Markt warf. Es müssen, da doch auch in Süd-russland die Ernte nicht günstig ausfiel, alle Bestände vorhanden gewesen sein, die jetzt geräumt wurden. Der gefährlichste Gegner war aber Rumänien, das die Invasion des Schweizer Marktes gleich von drei Seiten her unternahm, über Passau-Regensburg mit Hilfe der niedrigen Tarife der Donau-Dampfschiffahrt, über Genau, wo die italienischen Bahnen alle denkbaren Zugeständnisse machten, und endlich via Marseille. Wie mit einem Schlage sah sich das ungarische Geschäft auf dem Aussterbe-Etat gesetzt. Die Vorräthe von Theissweizen, die in den Lagerhäusern längs der österreichischen Grenze, in Romanschorn, Rorschach, Buchs lagen, drohten zu fürmlichen Ladenhütern zu werden, denn sie ergaben ausserhalb der nächsten Umgebung dieser Plätze kein Rendiment mehr, während russische und rumänische Provenienzen ganz gut den Frachtsatz für den Umweg Odessa-Marseille-Genf-Zürich, oder Braila-Genau-Gotthard vertragen. Noch ärger erging es mit dem Mehl. Der Zollaufsschlag — Fres 2 per Meterzentner gegen Fres 1.50 — hätte dem Export unter normalen Verhältnissen nicht geschadet, er bewirkte sogar, das das Geschäft im zweiten Quartal v. J. recht lebhaft einsetzte, weil die Provision, die man zu dem niedrigeren Zollsatz gemacht hatte, erschöpft war. Auch die Frachtarifare sind unserem Produkte sehr günstig, denn im Gegensatz zu Getreide, führen die Schweizer Bahnen ungarisches Mehl von der österreichischen Grenze nach dem entlegensten Punkte der Westschweiz genau so billig, wie einheimisches Erzeugniss. Aber die Schweizer Müller, denen die Einfuhr ungarischen Mehles ein Dorn im Auge ist, und die daher denselben ohnehin alle erdenkliche üble Nachrede angedeihen lassen, obgleich sie es meist selbst als Zusatz zu ihren Eigenprodukten benützen, führen besser, wenn sie walachische und bessarabische Frucht zum Vermahlen kaufen, wobei sie noch behaupteten, viel mehr Klebergehalt zu prohitiren, als bei Verwendung ungarischen Rohproduktes. Zudem gehen in der Schweiz nur unsere Nummern 5—8 und konnten Absätze füglich hlos auf Kosten eines erzwungenen Preises erzielt werden.

So war es im Vorjahre, so scheint es aber leider auch heuer sich gestalten zu wollen, wenn nicht ein besonderer Umschwung eintritt, d. h. wenn ungarischer Weizen nicht um fl. 0.50 bis fl. 1 zurückgeht, um hier in Konkurrenz treten zu können. Was bis jetzt an Abschlüssen in ungarischen Weizen vorliegt, betrifft kleine Quantitäten heiligstiger Theisswaare und beschränkt sich auf die Ostschweiz, kaum dass noch Zürich, Zug, Luzern und Aargau in Betracht kommen, während die grossen Märkte Basel, Genf und andere ganz ausgeschlossen bleiben. Aus Marseille gelangte, obgleich die Stocks dort ziemlich erschöpft sein sollen, noch immer so viele Waggonladungen Anstichwaare, als man nur begehren will, bis in die äussersten östlichen Winkel der Schweiz, also bis hart an die österreichische Grenze, wobei denselben die Ansnahmetarife der italienischen und besonders der französischen Mittelmeerbahn zugute kommen. Während nämlich eine Waggonladung Weizen bis nach Zürich oder St. Gallen ab französischer Grenze nur mit einem Zuschlag von 25 bis 30 Francs mehr belastet wird, beträgt die Fracht von Romanschorn bis in die Central-schweiz 96 Francs, von Rorschach sogar 102 Francs.

amerikai Egyesült-Államok és a La-Plata államok is sikeres fognak a svájci piacért versenyezni. Tagadhatatlan, hogy bármennyire dícsérik is Románia „erőbuzáját”, még sincsenek meg ama kitűnő tulajdonságai, a melyek a magyar búzát a molnárokkal megkedveltették s a melyekhez ezek hozzászoktak: a romániai és más idegen búzáknak a lisztje sohasem olyan fehér és olyan finom, mint a magyar búzát. Csakhogy e tulajdonságok felszámolására a mai árak megadásáig még igen nagy távolság van. Tagadhatatlan, hogy a raktári készletek nagyon megfogytak. Így Románshorban december végén még 96.000 métermáza buza és 5700 métermáza liszt levert, ma már csak 49.000 métermáza buza és 4300 métermáza liszt van ott s ezek a készletek is nagyobb-nyrészt szilárd kezekben vannak. De azért a hanyatlás leközdésére, illetőleg megszüntetésére alig van olyan eszköz, melyet az országban kívül alkalmazni lehetne. Ha a svájci vasutak, mint fentebb említettük, a tarifákat leszállítanák is, a mire mindenesetre törekedni kellene, az magában véve a bajt még nem szüntetné meg: ha pedig a Dunát az oláhországi buza elől elzárjuk, ezzel csak az olasz és francia vasutaknak tennék szolgálatot. Vajon a kedvező arattási kiállítások, melyek a folyó kampagnet illetőleg a legszélb仁reményekre jogosítanak, fognak-e a mostani szomorú helyzeten valamit javítani, azt majd csak a jövő mutatja meg: eddig még nem élelítették az üzletet. Sőt ellenkezőleg, azt mondatják, hogy azóta, a mióta a vetések állásáról szólv tudósítások kedvezően hangzanak még nagyobb tartózkodást lehet tapasztalni. A svájci gabonafizetésekben ma a magyar búzát csak névleg jegyzik s málnaik ottani lisztüzlete majdnem a semmivel egyenlő. Vajha nemskörüri megjavulna ez az állapot.

A gabona előzetes (magtári) tisztításáról

Stubb Röhret malomépítő Lipcsében a következőket írja:

Mintán a behordott gabona mennyisége súly vagy mérték szerint megállapítatott, jó kezelés mellett mielőtt mártába vagy szitákba kerülne, minden durvább anyagot, mint hüvelyektől, pelyvától, portól, ártalmas állatoktól, valamint az üszögös vak szemekőt stb. és minden más a gabonába nem való idegen anyagot alaposan megtisztítandó. E tisztítás következében a gabona jósga és tartóssága jelentékenyen fokozódik s azonkívül az a nagy előnye van, hogy minden piszkot és portól megtisztult, még mielőtt úgyszólván a malomba került volna, s végül az előzetes tisztítás által a tűszelvény és a robbanás veszélyét is jelentékenyen kisebbítjük.

Az előzetes tisztítást a szelostával és a szitával egészen jól végezhetjük, mindenesetre jobb és tökéletesebb munkát végezünk, ha a trient, magnese- és Eureka-készülékeket is igénybe vesszük, mert a piszok, melyet azonnal eltávolított, később nem alkalmazhatunk, s a gabonát később annál könnyebben és annál tökéletesebben tisztíthatjuk meg, mikor a tulajdonképeni tisztításra kerül a sor. Az előzetes tisztításhoz a mindenütt ismert henger használatát szelostával vagy a nékri, s akik használnák, igen helyesen tessék, mert ez a henger majdnem kielégítően működik, megbízható s mostoha kezeléssel is megelegszik.

Hier wäre also immerhin ein Punkt gegeben, an welchem Verhandlungen wegen Gewährung günstigerer Verbands-tarife, mit den Direktionen der beteiligten Schweizer Eisenbahnen einzusetzen hätten. Nicht genug an jenem erfolgreichen Wettbewerb der Donaumündungen und Südrusslands, ist die Eventualität gar nicht ausgeschlossen, dass, wenn die ungarischen Preise ihre hässliche Tendenz fortsetzen, auch die Vereinigten Staaten Nordamerikas und die La-Plata-Länder sich um den Markt erfolgreich bemühen. Allerdings vermisst man an der nichtungarischen Brodfrucht, trotz allen Rühms des „Kraftweizens“ Rumäniens, manche gute Eigenschaften, an die unsere Produkte die Müller gewöhnt haben, insbesondere die weisse Färbung und zarte Beschaffenheit des Mahlergebnisses. Allein von da bis zur Gewährung der heutigen Preise ist noch ein weiter Schritt. Thatsächlich sind auch die Lagerbestände anserordenlich eingeschrumpft. So wies Románshorn noch Ende Dezember 96.000 q Weizen und 5700 q Mehl auf, während es heute nur mehr 49.000, respektive 4300 q auf Lager hat, die zudem meist in festen Händen sein dürften. Diesen Niedergang zu bekämpfen gibt es wohl kaum ein Mittel, das sich anserhalb des Landes anwenden liesse. Die angeordnete Tarifreduktion der Schweizer Bahnen allein würde, obwohl sie anzustreben ist, nicht ausreicend wirken; die Vesperrung der Donau gegen walachische Provinzen würde nur den italienischen und französischen Verkehrsanstalten zugute kommen. Ob die günstigen Ernte-Aussichten, mit denen sich die laufende Campaigne ankündigt, in den bestehenden recht trübseligen Verhältnissen etwas ändern werden, bleibt abzuwarten; bis zur Stunde scheinen dieselben nicht behelfend auf den Geschäftsgang zu wirken. Eher liesse sich behaupten, dass die Zurückhaltung noch zugenommen hat, seitdem die Saatstandsberichte günstig lauten. An den Getreidebörsen der Schweiz sind die Notierungen für ungarischen Weizen heute lediglich nominal, das Geschäft in Mehl unserer Dampfmühlen fast Null. Möge sich das zum Besseren wenden!

Leber Getreide-(Speicher-)Vorreinigung

äussert sich Robert Stubb, Mühlenhauemeister in Leipzig in „Die Mühle“ wie folgt:

Nachdem die Menge des eingegangenen Getreides durch Gewicht oder Messen festgestellt ist, wird es bei guter Behandlung, bevor dasselbe zur Aufbewahrung im Speicher oder Silo untergebracht wird, zunächst von allen gröberen Unreinigkeiten als: Hülsen, Spreu, Stroh, schädlichen Thieren, sowie von den mit Brand behafteten tauben Körnern, Eisenstücken usw. und sonstigen nicht ins Getreide gehörenden fremden Körpern gereinigt. — Dadurch gewinnt das Getreide sehr bedeutend an Güte und Dauerhaftigkeit auf Lager und anserdem die grosse Annehmlichkeit, dass der Schmutz und Staub schon aus dem Getreide entfernt ist, ehe es sozusagen in die Mühle kommt, ferner wird durch eine Vorreinigung auch die Feuers- und Explosionsgefahr ganz erheblich herabgedrückt.

Es genügt, wenn der Windflüter und das Sieb die wesentlichsten Bestandtheile einer Vorreinigung sind — besser allerdings ist sie, wenn dabei auch noch Trient, Magnet und Eureka Berücksichtigung finden, denn der Schmutz, welcher gleich ausscheiden wird, belästigt später nicht mehr und die Reinigung des Getreides wird dann bei der eigentlichen Kopperrei sehr erleichtert und um so vollkommener sein. — Zur Getreide-Vorreinigung wird namentlich der überall bekannte Cylinder mit oder ohne Windflüter angewendet und bevorzugt, und dies mit Recht, denn derselbe arbeitet fast zufriedenstellend, zuverlässig und ist auch mit der stromföhrlichen Behandlung zufrieden. Deshalb ist er besonders da am Orte und zu empfehlen, wo man ungenügende Wartung der Maschinen zu befürchten hat, oder in Räumen, welche schlecht zugänglich sind.

Ezért különösen ott van helyén és ott ajánlható a hol attól lehet tartani, hogy a gépet esetleg nem kezelhetik elég jól, vagy nehezen hozzáférhető helyiségekben.

Egy másik erre a célra alkalmas gép, mely egyszerűség, munkaképesség dolgában semmi kívánni valót nem hagy hátra, az ugynevezett „sajnos még nem” igen elterjedt »zeg-zugos tisztítógép« szellőztetéssel. Ez a gép könnyű járása s igen sok munkát végez: mert a gabonának tisztítás közben több egyémsfélé zerguzosan helyeztet szitán kell átmenie, melyeket a mint egymás után következnek, mindig sürűbbek, minek következtében a gabonának az utolsó szitából minden piszkotól és idegen anyagotól menten kell kikerülnie, mert a sziták fokozatosan felfoják a piszkot, előbb a durvábat, végül pedig a finom homokot, melyet a szellőző el nem távolíthatott. Igen jó tulajdonsága ennek a gépnek az is, hogy port nem ver fel, nem akad meg, s nagy munkaképességénél fogva különösen nagy malmokba alkalmas, de különösen könnyű járása miatt középszerű és kisebb malmokban is igen jól használható. Ujjabb időben e jeles tisztítógépek, melylyel malombeli gyakorlatom alatt megismerkedtem, és sokáig megfigyeltem, rossz híret költöttek, pedig ahol a zeg-zugos tisztítógépet rossz munka miatt használaton kívül kellett helyezni, ott a bajok bizonyára nem az alapvetően rejtettek, hanem abban, hogy a gépet rosszul szerkesztették vagy rosszul kezelték. Egy harmadik, elvben ajánlható gabona-előisztítógép az ugynevezett tarar vagy szitászerezettű aspirateur (szélerosta rázószítával).

Ez a gép olcsó, a gabonát meglehetősen jól tisztítja, s különösen kisebb malmokba lehetne ajánlani, a melyekben a gabonatisztítás naponta csak néhány óráig tart; ajánlásra méltó azért is, mert a trieur (gyommagkiválasztó) igen jól lehet hozzá alkalmazni.

Folytonos használatra azonban e gép, az eddig divó építési rendszer mellett, nem volna alkalmas, mert a rázó szita egészen szabadon — beépítés és szélerostával való összeköttetés nélkül — tisztítja meg a gabonát a portól, ja szélerosta pedig csak utólagos tisztításra szolgál, a midőn a gabona a rázó szitán már áthaladt. E miatt a gép munkaközben valósgos porfelhőbe és a gabonából kihajított piszokba van burkolva; arról pedig, hogy azok a helyiségek, a melyekben a gabonát tararral tisztítják, hogyan néznek ki, szólni nem akarok. Magától értetik, hogy ily viszonyok közet a rakár a legnagyobb elővigyázat és gondosság daczára is mindig tele van piszokkal és porral, s hogy a gépnek rövid idő múlva fel kell mondanai a szolgálatot.

Jól lesz tehát, tarar-gyárosok, ha a rázószítást beépítitek, s kössétek össze a benne levő szélerostával, hogy ezen különben használható tisztítógép tisztább munkát végezzen s hosszabb ideig használható legyen, ne legyenek kénytelenek a molnárak folyton javítani és igazítani rajta, s ne legyenek kénytelenek kívülről piszokba burkolt tisztítógéppel dolgozni.

Kazán és tüzelés.

Midőn valamely új kazán először vesznék használatba, vagy ha valamely már meglevő kazán hosszabb szünet, esetleg megejtett vizsgálat után újra befeleznek s használatba vesznék, akkor a fűtőnek arról kell mindenképpő pontosan meggyőződnie, vajjon a kazán egyes részei, mint a felszerelési alkatrészek, az összekötő csövek stb. tiszták és rendben vannak-e, az utóbbiak nincsenek-e eldugulva. Ha rendben van minden, akkor a kazán belül mázzal kell ellátni, a nyílások s szivattyuk rendbe hozandók s a felső vízmatató-szelep felnyitvatván, a víz a közép víz-

Eine zweite derartige Maschine, welche an Einfachheit und vorzüglicher Leistung nichts zu wünschen übrig lässt, ist die leider noch wenig eingeführte, sogenannte »Zick-Zack-Reinigungs-maschine« mit Windflüßler. Dieselbe hat einen leichten Gang und eine sehr grosse Leistungsfähigkeit, weil das Getreide während der Reinigung durch mehrere im Zick-Zack übereinander angeordnete Siebe fällt, welche nach einander folgend mit immer kleineren Lochungen versehen sind, so dass durch diese Anordnung der Siebe alle Unreinigkeiten aus dem Getreide allmählig oder besser gesagt stufenweise abgelenkt werden und zwar die gröberen zuerst und schliesslich der feine Sand, welcher vom Windflüßler nicht abgeseigt werden konnte. — Ferner arbeitet diese Maschine ohne Staubbelästigung, verschonnt sich nie und eignet sich wegen ihrer grossen Leistungsfähigkeit besonders für grosse Mühlenwerke, doch kann dieselbe andererseits — wegen ihres leichten Ganges auch für mittlere und kleinere Mühlen zur Berücksichtigung empfohlen werden. In neuerer Zeit soll diese vorzügliche Reinigungsmaschine, welche ich in meiner Müllerpraxis kennen gelernt und lange Zeit beobachtet habe, in schlechten Ruf gekommen sein; — mussten aber Zick-Zack-Reinigungs-maschinen wegen schlechter Leistung usw. ausser Betrieb gesetzt werden, dann lag die Schuld nicht an dem Grundprinzip, sondern lediglich an schlechter Bauart oder an unbeholfenen und unerfahrenen Maschinenbauern. — Eine weitere im Prinzip zu empfehlende Getreide-Vorreinigung ist der sogenannte Tarar oder Aspirateur mit Siebwerk (zu deutsch: »Windflüßler mit Schüttel-Sieb«).

Diese Maschine ist billig, reinigt das Getreide ziemlich gut und wäre besonders für kleinere Mühlen, in denen die Getreide-reinigung nur einige Stunden des Tages in Anspruch nimmt, zu empfehlen, auch noch deswegen, weil der Trieur (Unkrautsamen-auslese) sehr leicht und bequem anzuhängen ist.

Für fortwährenden Betrieb würde diese Maschine, bei der bis jetzt üblichen Bauart, nicht lange betriebsfähig bleiben, weil das Schüttelsieb ganz frei — ohne Einbau und ohne Verbindung mit dem Windflüßler — die Absonderung des Staubes und Un-rathes vom Getreide bewirkt, der Windflüßler aber nur zur Nach-reinigung angewendet wird, wenn das Getreide das Schüttelsieb bereits verlassen hat. In Folge dessen ist diese Maschine während der Arbeit in Staubwolken und den aus dem Getreide entfernten Schutz förmlich eingehüllt — und wie die Läume aussehen, welche mit »Tararen« beglückt sind, darüber will ich kein Wort verlieren. — Es ist selbstverständlich, dass sich auf diese Weise, auch bei grösster Sorgfalt, die Lager fortwährend mit Schmutz und Sandstaub versehen und die Maschine in kurzer Zeit betriebsunfähig werden muss.

Also ihr »Tarar-Fabrikanten« baut die Schüttelsiehe ein, wie dies bereits bei Griepsutzmaschinen gemacht wird und verbindet dieselben mit dem angebotenen Windflüßler, damit diese an und für sich brauchbare Reinigungsmaschine reinlicher und dauerhafter im Betriebe wird, dem Müller die ewigen Ausbesserungen erspart bleiben und er ferner nicht mehr nöthig hat, sich mit einer äusserlich unsauber arbeitenden Maschine zu befassen.

Kessel und Feuerung.

Wird ein neuer Kessel in Betrieb gesetzt, oder wird ein bereits vorhandener Kessel nach langem Stillstand eventuell auch nach neuer Einmünnung hinter erfolgter Revision wieder aufgemacht, so muss der Heizer zunächst genau überzeugen, ob sämtliche Züge klar, die Armaturtheile im Stande, alle Verbindungsrohre gut abgedichtet und nicht verstopft sind. Dann ist der Kessel mit einem inneren Anstrich zu versehen, die Mannlöcher und Reinigungsöffnungen zu dichten, die Pumpen in Stand zu setzen und bei geöffnetem oberem Wasserstandshahn die Füllung bis etwa 5 mm. über den mittleren Wasserstand vor-

álláson felül még mintegy 5 mm-re fejtöltendő. Ha a fűtő előbb nyomást akar tenni, akkor a kazán a szelep nyitvahagyása mellett egészen megöltendő, miután megtelt, a szelep bezárandó s a súlylány eltávolítandó, s szivattyúval addig töltendő bele víz, míg a biztonsági szelep a megfelelő nyomástól nem enged.

Ha a kéménynek a befűtéskor léguzama nincs, ami új falazatnál vagy bádogkéménynél gyakran megesik, akkor szalmát vagy száraz rösztet kell a kémény előírésében meggyújtani s addig ott égni hagyni, míg a kémény kellően át nem melegszik. A kemence ajtaját csak akkor csukjuk be, midőn a fára rakott szén átűszedett. Igen előszerű, ha a begyújtás alkalmával legalább a felső próbaszelep nyitva marad; ha gőz mutatkozik, akkor a szelepet be kell csukni, s a manometer-szelepet óvatosan kinyitni s a biztonsági szeleztől szellőztetni kell, hogy az esetleg rejtappal olajrészek miatt működésében meg ne akadjon. Ha a fűtő meggyőződött arról, hogy már elegendő gőz fejlődött, akkor mindenkéltű a gőzkilöbcsőt szelepet nyitja ki lassan, hogy a csővezeték megmelegedjék. Ha több kazán ugyanabba a vezetékbe torkollik, akkor minden egyes kazánt csak akkor szabad a vezetékbe megnyitni, midőn már normális feszítőerő fejlődött, mert különben a hidegebb kazánokban a gőz lecsapódik, s a melegebb kazán vizállását nagy mértékben veszélyeztetheti.

A további tüzelés a felhasználó gézmennyiségétől, tehát a manometer állásától függ. Valahányszor tüzelőanyagot dob a fűtő a tüzre, a füsttőloldó mindannyiszor be kell csukni (hogy a léguzamat jobban mérsekelje, a hideg levegő benyomulását megakadályozza); igyekezzék a működés folyamán annak helyes állását eltárolni, mert az a fűtő legfontosabb teendőinek egyike. Csakis a tapadó kőzenet és a poros barnagyet kell megvédvestíteni, mielőtt a kemenczébe dobatnak; előbbi, hogy a fejlődő gőz megtörje s meglazítsa, tehát azért, hogy nagy salakdarabokat ne kőpezzen, az utóbbit azért, hogy a léguzam el ne ragadjon, mielőtt megéghetett volna. Más szentet megvédvestíteni czéltűszett dolog, mely azzal bosszítja meg magát, hogy a fejlődő gőz sok meletget köl be a fűtő nyirkos, nehezen eltávolítható korom képződik és rakódik le a kazán fűstjárásában. A hol darabos és porszent tüzelnek, egy a kétféle alakot soha se kellene összekeverni, hanem tüzeljenek felváltva majd az egyikkel, majd a másikkal, mert ha egyszerre hánnyák be a darabokat a porral, ez utóbbit nagy része áthull a rostély hézagain. Hogy mennyi tüzelőanyagot dobjon a fűtő egyszerre a kemenczébe, az a körülményektől függ. Mindenestre legzélszerűbb, ha egyszerre csak annyi szentet rak föl, hogy a paraszt befűdje s hamar átűszedhessék, mert ha nagyon sokat rak föl, a tüzet elfojtja, a tüzelőanyag nem ég el teljesen, tehát nem is használhatik ki jól s csak sok fűst fejlődik, s ha aztán mégis átűszedik, oly nagy parasztömeg keletkezik, melytől a tűságos sok gőz fejlődik. Minél vékonyabban és egyenletesebben rakja fel a fűtő a szentet, annál többször kell neki ugyan felrakni, de annál kevesebb tüzelőanyag fogy el mégis. Előbb semmiesetre se hánnyon a tüzre friss szentet, míg az egész tümeg paraszsdá nem váll.

Ha a tüzelőanyag jól és rendszeren átűszedett, akkor a hamutartó tökéletesen meg van világítva; ha azonban a hamutartó szűttos, az annak a jele, hogy már nagyon sok salak képződött. Ha a rostély hézagait alulról egyszerű vakarással a salaktól megűszítani nem lehet, akkor a parasztömeget fel kell forgatni, miközben a salak felszínre kerül, a honnan-előbb a tüzlapra huzzák, ahol annyira kihűl, hogy megfektetdik, ugy hogy a legkisebbi felrakások kihuzhatják. Hogy a gőzképződés meg ne akadályozzuk, a rostélynak egyszerre csak egy röszt tisztítjuk meg.

zuzmenen. Soll zunächst eine Druckprobe vorgenommen werden, um die Dichttheit der Packungen zu prüfen, so ist der Kessel bei offenem Sicherheitsventil ganz zu füllen, das Sicherheitsventil dann zu schliessen und mit dem Concessionsgewicht zu belasten, nicht höher, und mittelst einer Druckpumpe Wasser einzufüllen, bis das Sicherheitsventil beim richtigen Druck ablässt.

Ha beim Anfeuern der Schornstein keinen Zug, was bei neuem Mauerwerk oder Bleichschornsteinen häufig eintritt, so muss im Fusse des Schornsteins ein sogenanntes Vorfeuer aus Stroh oder dünnem, trockenem Holz angezündet und so lange unterhalten werden, bis der Schornstein genügend angewärmt ist. Die Feuerhür wird erst geschlossen, wenn die auf das Holz geworfene Kohlenschicht durchgebrannt ist. Es ist zweckmässig beim Anheizen wenigstens den oberen Probirhahn offen zu halten, um die Luft entweichen zu lassen. Zeigt sich Dampf, so wird der Hahn geschlossen, der Manometerhahn vorsichtig geöffnet und das Sicherheitsventil ab und zu geöffnet, um dessen Festsetzen durch anhaftende Oeltheilchen von etwa vorhergegangenem Nachschleifen zu entfernen. Zeigen sich nunmehr Undichtigkeiten in den Packungen, so sind dieselben zunächst zu beseitigen. Ist genügend Dampf vorhanden, so wird das Dampfablassventil zunächst allmählig geöffnet, um die Rohrleitung anzuwärmen. Münden mehrere Kessel in dieselbe Leitung, so darf jeder Kessel erst dann in die Leitung geöffnet werden, wenn die normale Dampfspannung erreicht ist, weil sonst ein Rückstauen in den kälteren Kessel eintritt, der den Wasserstand im wärmeren Kessel gefährdend hebenlassen kann.

Das weitere Feuern hat sich nach dem Dampfverbrauch, also nach dem Stande des Manometers zu richten. Vor jedesmaligem Aufwerfen neuen Brennstoffes ist der Rauchschieber zu schliessen (um den Zug mehr zu dämpfen, also das Eindringen kalter Luft zu hindern), dessen richtigen Stand während des Betriebes auszumitteln, was eine der wichtigsten Aufgaben des Heizers ist. Nur bakende Steinkohlen und staubige Braunkohlen sollen vor dem Aufwerfen genässt werden; erstere, damit sie durch den sich entwickelnden Dampf aufgetrieben und locker gehalten werden, also auch nicht so feste Schlacken bilden, letztere auch, damit dieselben nicht durch den Zug unverbrannt fortgeweht werden. Andere Kohlen zu nassen, ist ein Fehler, der sich durch Wärmeverluste (aus der Verdampfung des Wassers herrührend) und durch schlammigen, schwer entfernenbaren Russniederschlag in den Kesselzügen rücht. Verfeuert man Stückkohlen und Grus, so soll man keine Vermischung vornehmen, wie sie sich etwa für Back- und Sinterkohlen empfiehlt, sondern soll abwechselnd von beiden Sorten feuern, weil der Grus sonst leicht durch die Rostfugen fällt. Die Menge der jeweiligen Beschüttung richtet sich nach der Brennstoffschicht. Es ist immer vortheilhaft, nur so viel Kohlen anzuschütten, dass die Gluth bedeckt ist und bald durchbrennen kann, weil durch zu starke Verschüttung das Feuer vorläufig gedämpft, die Verbrennung unvollkommen wird (Rauchen) und endlich nach Durchbrennung der Schicht eine meist unerwünscht starke Gluth die Verdampfung übermässig anwachsen lässt. Je dünner und gleichmässiger die Kohlen aufgeworfen, desto häufiger muss zwar gefeuert werden, aber desto sparsamer ist auch der Betrieb. Es darf nicht eher wieder gefeuert werden, als bis die vorherige Verschüttung völlig in Gluth versetzt ist.

Ist die Verbrennung gut und regelmässig, so ist der Aschenfall hell erleuchtet. Wird dieser verdunkelt, so ist die Schlackenbildung zu weit vorgeschritten; hilft ein Aufkratzen der Rostfugen von unten nicht, so muss das Feuer aufgetrieben werden, und zwar bei bakenden Steinkohlen fast vor jeder neuen Beschüttung; die Schlacken kommen dabei auf die Oberfläche und werden zunächst auf die Feuerplatte gezogen, wo sie so weit erkalten, schwarz werden, dass sie bei der nächsten Beschüttung herangezogen werden können. Um die Verdampfung nicht zu stören, wird immer nur ein Theil des Rostes gereinigt. Das

A tüztérnek a salaktól való megtisztítása a fűtő legnehezebb munkája; s tény, hogy az egész fűtőberendezés jókarban maradásá és kellő működése, illetőleg kibaszálása ennek a munkának a pontos és helyes végzésétől függ. A hamutartónak soha sem szabad nagyon megtelnie lennie.

A szemet használat előtt mindig meg kellene mérni s a napi fogyasztást pontosan feljegyezni.

A tüzelést a felhasználó még mennyiséghez képest fokozták vagy csökkentették. Az első esetben több levegőt bocsátunk be, még pedig a felrakott szén fölöttéleghez képest többet vagy kevesebbet. Utóbbi esetben a légnyomásot mérsékeljük, a füsttől elvezárjuk s csak akkor nyitjuk meg, ha a manométer nagyon emelkedik, hogy sok levegőt bocsássunk a kazánra. Különben a kazán hirtelen lehűlése nagyon árt neki. A füsttől a tüzelés legjobb és legbiztosabb szabályozója.

Ila a kazán rövid időre nem használtatik, akkor a füsttőlót be kell zárni, s a tüzet vízes szénrel vagy hamuval kell eloltani; ha pedig hosszabb ideig, például egész éjjel át szünetelt a munka, akkor a tüzelést a rostélyról eltávolítandó s a kazán a közép vízszállal valamivel magasabban vizet töltendő meg.

Ila pedig egészen használaton kívül helyezték a kazán, akkor a tüzet egészen ki kell hagyni, a kazánt pedig kiferítjük, akkor, a mikor a gőznyomásnak fölébb még $\frac{1}{2}$ atmoszférai felülnyomása van; ha nagyobb nyomás mellett ürítenék ki a kazánt, az a nagy rázkódás miatt nagyon ártana neki. A tartalmat különben nem egyszerűen, hanem időközönként is szokták kieresztelni, hogy a kazániszap is eltávolozék. Ila a kazán használatban marad, abban az esetben heselej jól ki kell szárítani, mely célra a chlorokálium igen alkalmas, azonkívül pedig be is kell mázolni, hogy meg ne rozsdásodjék. Minden része jól megtisztítandó, még pedig addig, a míg ki nem hűlt, megtisztítás után meg kell a részeket olajozni. A kazánt egészen vízzel megtöltési s ezt forralással legrossza temni, nem ajánlatos.

A kazán légjárásait hetenkint egyszer drótkéfével kell kitéisztítani. A kormot gondosan el kell a csővekből távolítani, a mit sokszor gőzsugárral vagy víznyomással lehet igen jól megtenni. A tisztítás alatt meg kell nézni, nincs-e baj a falazatban, ha meg van rongálva, azonnal ki kell javítani.

Midőn az egyik kazánt belül vizsgáljuk, akkor szigoruan ügyelni kell arra, hogy a szomszéd kazán gőzvezetéke el legyen zárva.

A mezőgazdaság hanyatlásának okai.

Majdnem valamennyi ország összes mezőgazdasága az árák folytonos hanyatlása miatt panaszokdók s talán valamennyi ország közt az angol mezőgazdaságot sújtja ez a hanyatlás legérezkenyebben. Ebben a speciális esetben egyik legfőbb oknak az egész világ versenytét kell tekintenünk, mely magában az országban mutatkozik s melyet semmiféle beviteli vámmal nem lehet azotnak. Francia- és Németországban is panaszokdók a miatt, hogy a mezőgazdaság semmit sem jövedelmez. Olaszországban is volt már alkalma arra, hogy a mezőgazdaság sanyaru helyzetének okait hivatalosan megvizsgálssa s a többi országokban is hallatszanak hangok, a melyek elégedetlenséget fejeznek ki a miatt, hogy a mezőgazdaságra fordított munka nem fizeti ki magát. — A helyzet mindenütt egyformán kedvezőtlen, a monarchiákban épen úgy, mint a köztársaságokban és semmi különbséget sem láthatunk e tekintetben, akár arany- akár ezüst-érték uralodik valamely országban; a gazdasági helyzet mindenütt sanyaru, bármily rendszerrel gazdálkodjanak is.

Schlacken der Feuerung ist die schwerste Arbeit des Heizers; es hängt von guter und häufiger Schlackung aber die gute Nutzung und Instandhaltung der Feuerung ab. Der Aschenkasten darf nie zu stark gefüllt sein.

Die geleuerten Kohlen sollen immer zugemessen und der tägliche Verbrauch notirt werden.

Je nach dem Dampfverbrauch (Manometerstand) ist die Feuerung anzustrengen oder zu dämpfen. Im ersten Falle ist die Luftzufuhr durch Anheben des Zugschiebers je nach dem Ueber-schuss an aufgeworfenen Kohlen zu vermehren und besonders auf reinen Rost zu halten. Im letzteren Falle ist der Zug zu vermindern, der Rauchschieber zu schliessen und die Feuerthüren zu öffnen. Nur wenn das Manometer plötzlich steigt, so darf der Rauchschieber geöffnet werden, um viel kalte Luft an den Kessel zu bringen. Die plötzliche Abkühlung des Kessels schadet demselben sehr. Der Zugschieber ist der beste Regulator der Feuerung.

Wird der Kessel für kurze Zeit abgestellt, so wird nach geschlossenem Dampfventil geseiht, der Rauchschieber geschlossen und das Feuer mit nassem Kohlen oder Asche gedämpft. Wird der Kessel auf längere Zeit, über Nacht abgestellt, so ist die Feuerung vom Rost zu entfernen; der Kessel wird bis über den mittleren Wasserstand gefüllt.

Wird der Kessel überhaupt aus dem Betrieb gesetzt, so lässt man das Feuer ganz herunterbrennen und bläst den Kesselinhalt aus, wenn die Dampfspannung höchstens noch $\frac{1}{2}$ Atmosphäre Ueberdruck beträgt; em Abblasen unter höherem Druck schadet dem Kessel durch die starken Erschütterungen sehr. Das Abblasen wird auch zeitweise vorgenommen, um den Schlamm aus dem Kessel zu entfernen. Bleibt der Kessel unbeaufsichtigt liegen, so ist derselbe im Innern gründlich auszutrocknen, etwa mit Hilfe von wasserfreiem Chlorokalium und mit einem Anstrich gegen Rost zu versehen. Alle Anraththeile sind zu reinigen, so lange sie noch warm sind, zu putzen und leicht zu ölen. Den Kessel völlig mit Wasser zu füllen, dieses durch Auskochen luftleer zu machen, empfiehlt sich nicht.

Die Züge des Kessels werden mit Drahtbürsten wöchentlich gereinigt. Bei Wasserrohrkesseln muss der anlaufende Rusp sauber fortgeschafft werden; dies geschieht oft durch einen Dampfstrahl oder auch durch Wasserdruck. Etwaige Beschädigungen der Mauerung werden während dieser Reinigung ausgeglichen.

Bei der Untersuchung des Kessels durch Befahren desselben sollte die Absperrung von der Dampfleitung des Nachbarkessels streng gesichert sein.

Die Ursachen des Darniederliegens der Landwirtschaft.

Fast die gesammte Landwirtschaft aller Länder klagt über niedrige Preise und vielleicht unter allen Ländern wird von diesen die englische Landwirtschaft am empfindlichsten getroffen. Eine Hauptursache bildet in diesem speciellen Falle die Concurrenz der ganzen Erde im Lande selbst, die durch keinerlei Einfuhrzoll bekämpft wird. Auch Frankreich und Deutschland klagten darüber, dass ihre landwirtschaftlichen Gewerbe keinen Gewinn bringen. Italien hatte gleichfalls schon Veranlassung, die Ursachen der ungunstigen Lage der Landwirtschaft amtlich zu untersuchen und auch in den übrigen Ländern fehlt es nicht an Stimmen, die der Unzufriedenheit mit dem Ertrage der landwirtschaftlichen Arbeit Ausdruck geben. Die Lage scheint überall, in Monarchien und Republiken, gleich ungunstig, ohne Unterschied, ob das Land nun Gold- oder Silberwährung hat, sie zeigt sich gleichsam unter der Herrschaft der verschiedensten wirtschaftlichen Systeme.

Nicht in allen Ländern hat die Noth dieselbe Stufe erreicht. In den Vereinigten Staaten von Amerika ist der landwirtschaftliche Arbeiter zweifellos besser gekleidet und genährt, er ist im Stande

Tagadhatatlan azonban, hogy a nyomor nem minden országban emelkedett egyenlően magas fokra. Az egyesült államokban a mezőgazdasági munkás kétségtelenül jobban öltözködik és jobban táplálkodik, jobban élhet és abban a helyzetben van, hogy a kulturális és civilizációs többlet hasznát főként mint munkáért járó fizetésétől, a többi országokban, joggal azt lehet mondani, hogy északamerikában az életmód mint olyan az utolsó 30 év alatt rendkívüli latidást tett, még pedig minden társadalmi rétegen, hátrá nem is mindenütt egyenlő lépésben, a javítás után való természetes törekvésnek, ha általában feltekint, a lényeges helyzetet való elégtelenségben s abban a szűkített ellátározásban kell kifejezésre juttatni, hogy minden akadályt lerombol, Örvendetes jelenség, ez az öntudatnak és a haladásnak jele.

Míg Amerika a nyomott gazdasági állapotok hatását kevésbé érzi, mint bármely más ország, addig a legtöbb termék, házi állat és ezek termékeinek árnyaltasága igen kedvezőellen eredményt mutat, ha a gazdasági termények egykori legmagasabb árával összehasonlítjuk; az árnyaltaság következtében csökkent bevételek miatt a gazdaságban megszorításokat kell tenni, jiszót módon szaporodnak azok a szerencsétlenek, akik gazdaságukban az egyszerűsít helyreállításra nem képesek, e miatt a vállalkozók nyeresége is csökken, nola még mindig kedvező eredményt képesek elérni. A gazdasági megszorítás nem kellemes kivásv, s azért sokan addig halogatók, amíg csak lehet, sőt sokszor nagyon későre is. Az idők egyre súlyosbodnak s bizony szomorú eredményt látunk, ha a régi jó idővel összehasonlítjuk.

Jelentéketlen a dolgok, hogy amaz eszközök ára is hanyatlott, a melyekre a gazdaság szüksége van, de kamatszámllója, ha van neki ilyen, nem kisebbetthet s jelzőlagosságá nagyobbodott. A gazdák szomorúan gondolkodnak vissza a régi jó időkre, mikor a terményeknek még jó áruk volt, nola azok az árak csak hátrókn és ívséges hírlökben, tehát csak ideiglenesen magas lety olyan magasak; nola ezek az árak töltöz nézeteket, főléleges kiadásokat és eladósodást jeleztek, mégis természetes, hogy terményeinek alacsony ára nem tetszik neki.

Vajyon mik az oka annak, hogy a gazdasági termények árai olyan alacsonyak most? Ennek sok oka van, a legfőbb azonban a kínálat és kereset kérelhetetlen törvénye. A főléseg kivétel nélkül alacsony, a hiány magas árat eredményez. E két szélsőség közt bizonyos ingadozás, emelkedés és hanyatlás van, mely a költségeket nagyobbítja, a hasznot kisebbíti. A gazdára nézve legkedvezőbbek mindenesetre a középárak.

Amerikában a termelés sokkal gyorsabban emelkedett, mint a lakosság száma; Amerikát sokáig telivér országnak tartották. Lakosság valószínűleg többlet fogyaszt bármely más népnél, de azért idegen országok szükségleteinek fedezésére is van „kiszéletűt. A bevándorlás nagy és korlátlan volt; vasutak építésével a bevételnek egészen új területet nyitottak meg, s ezeket a vidékeket egyszerűen átengedték a bel- és külföldi gyarmatosoknak.

Előbb spekulációkból, később a hasznosított új nagy értékesítés végezt gyarmatosították s a gyarmatosítás oly nagy mértékben fejlődött, hogy a világot bámulnaba ajtette, de egyáltalán túlterhelte, ezzel kapcsolatosan árnyaltalást idézett elő. Következő számok mutatják, mennyire emelkedett a mezőgazdasági termelés 30 év alatt:

Termények:	1849	1859	1868	1879
Tengeri . . .	592,071,104	838,792,742	760,944,549	1,754,591,676
Buza . . .	100,485,944	178,104,924	287,745,626	459,488,137
Zab . . .	116,584,179	172,643,185	292,107,157	407,858,997
Burgonya . . .	65,797,899	111,448,867	143,397,473	169,458,539
Gyapok . . .	2,469,003	5,387,057	3,011,996	5,755,359
Széna . . .	13,838,642	19,083,896	27,316,048	35,150,711

besser zu leben und aus der Civilisation und Cultur mehr Vortheile zu ziehen, als seine Genossen in allen anderen Staaten. Es kann mit Recht gesagt werden, dass in Nordamerika die Lebensweise als solche binnen dreissig Jahren enorme Fortschritte gemacht hat und zwar in allen Gesellschaftsschichten, wenn schon auch nicht überall gleichmässig. Im städtischen Leben zeigt sich die Tendenz zu Ueberreibungen, sie macht in ländlichen Kreisen Schule; das natürliche Streben nach Verbesserungen muss, wenn es allgemein geweckt wird, in der Unzufriedenheit mit der thatsächlichen Lage und in dem Entschlusse, alle Hindernisse zu überwinden, zum Ausdruck gelangen. Es ist dies ein hoffnungsreiches Symptom, ein Zeichen von Selbstbewusstsein und ein Zeichen des Fortschrittes.

Während Amerika die Wirkungen der gedrückten landwirthschaftlichen Zustände weniger fühlt als irgend ein anderes Land, führt der Preisfall der meisten Stapelartikel, der Hausihiere und ihrer Producte einen unangenehmen Vergleich mit dem ehemaligen höchsten Preisstand landwirthschaftlicher Producte herbei, zwingt er angesichts der verminderten Einnahmen zu Einschränkungen, vermehrt er die Zahl der Unglücklichen, die das Gleichgewicht in ihrer Wirthschaft nicht herzustellen vermögen und bekürzt den Gewinn der Unternehmenden und Thätigen, die noch immer eine Bilanz zu ihren Gunsten zuwege bringen. Einschränkung ist kein angenehmer Ausweg, sie wird daher hinausgeschoben, bis sie sich geheimerisch aufzwingt, vielleicht bis es zu spät ist. Die Zeiten werden allgemein als schwere bezeichnet und mit günstigeren früheren Perioden verglichen.

Es ist von keinem Belag, dass auch der Preis der Geräthschaften und sonstigen Erzeugnisse, die der Landwirth braucht, im Verhältnisse gesunken ist; sein Zinsenconto — wenn er eines hat — ist nicht kleiner, seine Hypothekenschuld grösser geworden. Er trauert um die guten alten Zeiten mit ihren hohen Preisen, obwohl es eigentlich Kriegs- und Hungersnoth-Preise, also vorübergehende gewesen, obwohl diese Preise übertriebene Anschauungen, überflüssige Ausgaben und seine Verschuldung gezeitigt haben; naturgemäss bedauert er die niedrigen Preise seiner Erzeugnisse.

Welches sind nun die Ursachen dieser niedrigen Preise? Sie mögen mehrfach vorhanden sein; die Hauptursache aber ist das unerbilligte Gesetz von Angebot und Nachfrage. Ueberfluss führt ausnahmslos zu billigen, Mangel zu hohen Preisen. Mit beiden aber sind Schwankungen, das Auf- und Absteigen der Preise verbunden, welches die Kosten erhöht, den Gewinn reducirt. Mittlerer, und zwar gleichmässige Preise sind daher für den Landwirth die vortheilhaftesten.

In Amerika ist die Production sogar rascher gestiegen als die Bevölkerungsziffer: »Amerika« wurde lange als das Land der Vollblütigkeit bezeichnet. Seine Völkler consumiren wahrscheinlich mehr als je andere Volk, sie haben einen grösseren Ueberchuss für fremde Bedürfnisse zur Verfügung. Die Einwanderung war stark und uneingeschränkt; der Bau von Eisenbahnen hat ein ganz neues Reich von neuen ertragreichen Gebieten erschlossen, und diese Ländereien sind ohneunter den Ansiedlern des Inlandes und der Fremde überlassen worden.

Zuerst war die Speculation und dann die nutzbringende Verwerthung ein Grund zur Ansiedlung und die Veranlassung zu einer Entwicklung, welche die Welt in Estanen versetzte, und die Ueberproduction, mit ihr die niedrigen Preise erzeugte. Die nachfolgende Ueberheiszig zeigt die dreissigjährige Zunahme an landwirthschaftlichen Producten:

Producte	1849	1859	1868	1879
Mais . . .	592,071,104	838,792,742	760,944,549	1,754,591,676
Weizen . . .	100,485,944	178,104,924	287,745,626	459,488,137
Haler . . .	116,584,179	172,643,185	292,107,157	407,858,997
Kartoffeln . . .	65,797,899	111,448,867	143,397,473	169,458,539
Baumwolle . . .	2,469,003	5,387,052	3,011,996	5,755,359
Heu . . .	13,838,642	19,083,896	27,316,048	35,150,711

Selbst man diese Betrachtung bis zum heutigen Tage fort,

Ha ezt a szemlélt a mai napig folytatjuk, ugy találjuk, hogy a tengeri-ermés 2000 milliónál több, a buzaermés közel 500 millió, a zabermés 700 milliónál több bushel tesz; a burgonya- és szénatermés ugyanilyen arányokban nagyobboldott. A termények tehát megháromszoroztak, illetőleg megnégyesződtek, ellenben a lakosság alig háromszor akkora, noha annak idején aránylag sok mezőgazdasági munkás volt Amerikában.

Az 1850-től máig terjedő 40 év alatt a gapatermék 2 millióról 7 millió bálna emelkedett. A marha-állomány is gyorsan szaporodott; Amerikában ma 16 millió tehén (6—7 millió elneben) van; a többi marha-állomány 12 millióról 36 millióval több darabra szaporodott; a fejős tehének száma megháromszorozódott s hozzá a tég állagmennyisége megkétszereződött. A többi állatok tenyésztés és takarmányozás által való javítása azt eredményezte, hogy az állatok gyorsabban fejlődnek és test súlyuk annyira nagyobboldott, hogy az évként előállított marhahús tömege a tenyésztett állatok számához képest rendkívül nagyra nőtt.

Az egyes állatfajokra vonatkozó relatív összehasonlító számoknak kevesebb jelentőségük van, mint azoknak, melyek a sűrű és minőség, a fejlődés- és érettségre vonatkoznak.

TARIFA-ÜGYEK.

A nyugat-ermés-osztrák-magyar vasúti kötelekben (*Magyarországtól való forgalom*) ez évi május 1-jén a harmadik fizetés a 6-ik pótlék, a 4-ik fizetés a 10-ik pótlék s a 6-ik fizetés a 6-ik pótlék lép életbe a fennvezetett kötelek számára az ártarifáiban. A 3-ik fizetés való 6-ik pótlék kivételével tarifátelek tartalmaz pp. *gabona* számára és pp. *körny* számára a magdebürgi igazgatósági kerület újonnan bevont Braunshweig állomása (keleti pályaudvar) számára; kivételével tarifákat a magyar északkeleti vasút újonnan bevont Bónóc, Homonja, Nagy-Mihály és Töke-Terebes állomásai számára; valamint kivételével tarifákat *körny* névű az osztrák-magyar államvasút-társaság Monor állomása számára és a magyar államvasutak Hatvan állomása számára. E pótlék által a különös határozományok is részben kiegészítettek, illetőleg megváltoztatottak.

Refekszikák és vidéki-kezeletmények.

Gabona és hűvelyeszetelemek. *Osztrák-magyar államvasút-társaság.* Mitterndorff, Moosbrunn és Unte-Waltersdorfa Oroszlámosól tarthatat 111, Valkányból 113, 0-Bessenyéről 114,6, Nagy-Szt.-Miklósról 115,3, Szaravóláról 116,3, Rácz-Szent-Péterről 118,2, Perjámosról 119, Várjásról 124, Mokrinól 116, Nagy-Kikindáról 121, Szt.-Imbertől 122, Zsomolya, Gyertyános, Beregszó és Szakállkúza 123, Remete 129, Rékás 139, Topoloveczról 137, Béli-kezeletől 141,5, Lugosról 146,5, Saághról 129, Szebelről 133, Vojtekről 136, Gattajáról 145,7, Mörze-föld-sósádról 147,6, Gertenyesről 150,2, Zsidóvölgy 151,8, Iomán-Bogánról 154,8, Német-Bogánról 156,9, Dettáról 136, Sztanora-Moravacéről 136, Verszczről 130, Jaszenovárol 121, Fehértemplom és Bázársól 126, Jám 126, Rakasidáról 133 és Oraviczáról 136; továbbá Pottendorf és Ebenfurtba 8—8 kr. és Ober-Eggenzdorfa 10 kral 60b; valamennyi tétel 1000 toma szállításánál és az L külön tarifa számára érvényes általános tarifafeltételekkel tartentársítva. A szállítételekkel való tránymegjelölés nincs megnevezve. Érvényes ez évi június végig visszavonás után az elküldött névre szóló eredeti feladó-vevények benyújtása mellett.

Orlemények (gabonából valókra). *Osztrák-magyar államvasút-társaság.* Győről Gy.O.E.E. loco és Győr m. á. v. csak a győri malomokból származó szállítványokra névű érvényes az osztrák állami vasutak következő állomásai számára: Pottenbraun (bez.), — Wels (kiz.), Linz (kiz.), Budweis (kiz.), St.-Valentin (kiz.), Gaisbach-Wartberg (kiz.) és Linz (kiz.), Wels (bez.), Attnang (kiz.), Steindorf (bez.) és kiz., Salzburg (bez.), Steindorf (bez.), Braunau az L. m. (kiz.), valamint Neumarkt-Kallhum (kiz.), Simbach (bez.) és végül Attnang (bez.), — Ried (kiz.), Schárding (bez.) engedmény

so findet man, dass die Maiserte über 2000 Millionen, die Weizenerte mehr als 500 Millionen, die Hafererte über 700 Millionen Bushels betragt, während Kartoffeln und Heu in denselben Masse zugenommen haben. Die Producte haben sich also drei- bis viermal vermehrt, dagegen ist die Bevölkerung weniger als dreimal so stark, obwohl seinerzeit eine verhältnissmässig grössere Zahl von landwirthschaftlichen Arbeitern vorhanden war.

Während der 40 Jahre von 1850 bis heute ist der Ertrag an Baumwolle von etwas über 2 Millionen auf mehr als 7 Millionen Ballen gestiegen. Auch das Vieh hat sich rasch vermehrt; es gibt heute 16 Millionen Kühe (gegen 6—7 Millionen); der übrige Viehstand ist von 12 Millionen auf mehr als 36 Millionen Stück gestiegen. Während sich die Zahl der Schafe verdoppelte, ist die Production der Schafwolle auf das Vierfache gestiegen; die Zahl der Milchkühe hat sich verdreifacht, zudem aber hat die Zahl der Milchkuhe sich auch verdreifacht, die Versuch der Durchschnitts-Ertrag an Milch noch verdoppelt, und die Verbesserung der übrigen Viehhaltungen durch Züchtung und Fütterung hat eine schnellere Reifezeit hervorgerufen und das Körpergewicht der Thiere so sehr gehoben, dass der jährliche Ertrag an Rindfleisch im Verhältnisse zur Zahl der gezeuhten Thiere enorm gestiegen ist. Die relativen Vergleichsziffern für die einzelnen Viehhaltungen haben weniger Bedeutung als die Zunahmen an Gewicht und Qualität, im Gehehen und früherer Reife

TARIFARISCHES.

Im Westdeutsch-Oesterreichisch-Ungarischen

Eisenbahn-Verband (*Verkehr mit Ungarn*) treten am 1. Mai d. J. der 6. Nachtrag zu Heft 3, der 10. Nachtrag zu Heft 4 und der 6. Nachtrag zu Heft 6 des Gütertarifes für oben bezeichneten Verband in Kraft. Der Nachtrag 6 zu Heft 3 enthält Ausnahmefrachtsätze für *Getreide* pp. und *Klein* pp. für die neu einbezogene Station Braunshweig (Ostbahnhof des Directions-Bezirktes Magdeburg, Ausnahmefrachtsätze für *Getreide* pp. für die neu einbezogene Station Bónóc, Homonja, Nagy-Mihály und Töke-Terebes der Ungar. Nordostbahn, sowie Ausnahmefrachtsätze für *Klein* pp. für die Stationen Monor der priv. Oesterr.-ungar. Staats-Eisenbahn-Gesellschaft und Hatvan der kgl. Ungar. Staatsbahnen. Auch werden durch diesen Nachtrag die besonderen Bestimmungen theilweise ergänzt, bzw. geändert.

Refektionen und Fracht-Begünstigungen.

Getreide. *Oesterr.-ungar. Staats-Eisenbahn-Gesellschaft.* Nach Mitterndorff, Moosbrunn und Unte-Waltersdorfer Oroszlámosól tarthatat 111, Valkány 113, 0-Besseny 114,6, Nagy-Szt.-Miklós 115,3, Szaravola 116,9, Rácz-Szt.-Péter 118,2, Perjámos 119, Várjás 124, Mokrin 116, Nagy-Kikinda 121, Szt.-Imbert 122, Zsomolya, Gyertyános, Beregszó und Szakállkúza je 123, Remete 129, Rékás 139, Topolovecz 137, Béli-kezelet 141,5, Lugos 146,5, Saágh 129, Szebel 133, Vojtek 136, Gattaja 145,1, Mörze-föld-sósida 147,6, Gertenyes 150,2, Zsidóvölgy 151,8, Román-Bogán 154,8, Német-Bogán 156,9, Dett 136, Sztanora-Moravica 136, Verszcz 130, Jaszenova 121, Fehértemplom und Bázis je 121,5, Jám 126, Rakasida 133 und Oravica 136, ferner nach Pottendorf und Ebenfurt je 8 kr. und nach Ober-Eggenzdorf je 10 kr. mehr, sämtliche bei Auslieferung von 1000 A unter Aufzeichnung der für den Specialtarif I gültigen allgemeinen Tarifbestimmungen. Eine Routenverschrift ist in den Frachtbriefen nicht gestattet. Gültig bis Ende Juli d. J. im Rückvergütungswege gegen Öst.-Aust. bezogen, auf demselben lautend.

Mahlprodue aus Getreide. *Oesterr.-ungar. Staats-Eisenbahn-Gesellschaft.* Von Győr (Raab) H.O.E.E. loco und Győr (Raab) m. á. v. loco, nur für aus Raaber Mühlen stammende Sendungen gültig, nach Stationen der L. k. österr. Staatsbahnen in den Strecken: Pottenbrunn (incl.) — Wels (excl.), Linz (excl.) — Budweis (excl.) St. Valentin (excl.), Gaisbach-Wartberg (excl.) und Linz (excl.) Wels (incl.) — Attnang (excl.), Steindorf (incl.) und (excl.), Salzburg (bez.), Steindorf (bez.), Braunau a. I. (excl.), sowie Neumarkt-Kallhum (excl.) — Simbach (incl.) u. schliesslich Attnang (incl.) — Ried (excl.), Schárding (excl.) Nach

45 kr. kocsiakománnyonként 10.000 kg. szállítvány esetén a fuvarfelvétel felmentése mellett, írnyai megjelölése nincs megengedve. Érvényes ez évi decz. 31-ig visszatérítés útján a feladóra szóló ered. feladó-vevény felmentása mellett.

Liszt. Az osztrák es. kir. állami vasutak részvénytársasága, Bécsből (nyugati pályaudvar) és dunaparti pályaudvar (mind a osztrák malnok a feladók), továbbá Budapestről osztrák-magyar államvasut-társaság, Józsefváros, Lipótváros, dunaparti leherpalyaudvar, fővárosi közraktárak, déli vasut, továbbá a magy. kir. államvasutaknak és a szab. osztr.-magyar államvasutaknak Budapest mögött levő állomásairól svájci állomásokra, valamint Brezgenz, St.-Margarethenbe transzito és Lindau transzito, továbbá svajcz-délnyugati vasut Basel, Schaffhausen, Singen és Konstanz határ állomásaira, valamint a francia és osztrák vasut állomásaira. Engedmény 20 centim. (a Singennél és Konstanznál való forgalomban 16 márká fillér) 10.000 kilogramm feladásánál az osztrák-magyar-svájci vasuti köteleknek, az osztrák-magyar-svájcz-délnyugati áruforgalomban és az osztrák-magyar-francia vasuti köteleknek fennálló határozatok fenntartásával érvényes ez évi december 31-ig az eredeti feladó-vevények felmentése mellett való visszatérítés útján.

Liszt és más örlemények. Az osztrák es. k. állami vasutak részvénytársasága, Tata-Tóvárosról Grázra W.B. és S.B. loco 10.000 kg-ért járó szállítási díj fizetése és 900 tonna elszállítás mellett engedmény 5 kr. visszatérítés útján az eredeti feladó-vevény ellenében, továbbá gabona, hűvelyes vetemények, olajmagvak, **Liszt és örlemények** számára ugyanarról az állomásairól Grázra W.B. loco díjtel, S.B. Grázra S.B. loco 85, 10.000 kg-ért járó szállítási díj fizetése mellett, érvényes ez évi december végéig, karizozás után.

KERESKEDELEM ÉS FORGALOM.

A nyílt facturák leszámítolása, illetőleg az aláírott szállítólevelekre való kölesmondás kérdéséről, melyrelyl egyesületünk is behatóan foglalkozott, és mely *Tugenthal Ed.* körlevele következtében került a napirendre, a bécsi „Börsen-Courir“ következőleg nyilatkozik: E körlevelben kissé sötét és erős színekkel ecsetelt a mindenestre nagyon kedvezőtlen fizetési viszonyokat, melyek a liszt-üzletben uralkodnak és amelyek arra indították, hogy egy bank érdekében közzétett közzé is úgy iránt. — Körleveleken csatlakozásra illetőleg oly értelmi nyilatkozatáttele szolgáltál az érdekelteket, mely szerint az aláírás elvi hozzájárulását fejezi ki arra, hogy a bankkal levelezésbe lép oly feltétel mellett, ha a kezdeményezett szövegekhez megfelelő színum malom csatlakozik. — Köszönjük a körlevel irójának és szövegtőlőjének, hogy ez eszmét megpendítette. De nem szívegyünk bevallani kissé nehéz feladatunkat, melynélővegy meg most sem tudjuk, mitóan a körleveltel átolvastuk, hogy Tugenthal ur mi jognal fogva követheti az egyes malomtulajdonosoknak bár semmire sem kötelező nyilatkozatát és miért nem fordul az illető bank, ha azt az ügynek esakoztan megnyerte, maga közvetlenül mindama malomtulajdonosokhoz, amelyekkel érintkezésbe lépni óhajt. Hiszen kétségtelen, hogy a szóban levő bank, akár a körlevelben határozottan meg nem nevezett Länderbank az, akár pedig más pénzintézet, nem fogja minden molnárnak összes nyílt követeleit leszámítolni. Bizonyos, hogy előbb minden egyes molnárral megállapodásra kell majd jutnia az egyes kölcsönösszegek nagyságára nézve, mert nagyon valószínű,

lass 45 kr. bei Frachtzahlung für 10.000 kg. pro Wagen und Frachtbrief, Routenverschreibung unzulässig. Gültig bis 31. December d. J. im Rückvergütungswege gegen auf Aufgeber lautende Or.-Aufg.-Recep.

Mehl, K. k. Gen.-Dir. der österr. Staatsbahnen. Von Wien (Westbahnhof) und Donau-Quaiabahn (bei Aufgabe seitens österr. Militär-Etablissements), ferner von Budapest S.L.E.G. Józsefváros, Lipótváros, Dunaparti-Frachtabahn, Hauptstadt, Communal-Lagerhäuser, Südbahn, ferner von den hinter Budapest gelegenen Stationen der kgl. ungar. Staatseisenbahnen und der priv. österr.-ungar. Staatseisenbahn-Gesellschaft nach schweizerischen Stationen, sowie nach Brezgenz transiti, St.-Margarethen transiti und Lindau transiti, ferner nach den schweizer-schilbischen Grenzstationen Basel, Schaffhausen; Singen und Konstanz, sowie nach Stationen der französischen Ostbahn, Nachlass je 20 Cms. (im Verkehr mit Singen und Konstanz 16 Markpfennige) bei Aufgabe für 10.000 kg. unter Einhaltung der im österr.-ungarisch-schweizerischen Eisenbahn-Verhande, im österr.-ungarisch-schweizerischen Güterverkehr und im österr.-ungar.-französischen Eisenbahn-Verhande beschliessenden Bestimmungen; gültig bis 31. December d. J. im Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Recep.

Mehl und sonstige Mählprodukte. K. k. General-Direktion der österr. Staatsbahnen. Von Tata-Tóváros nach Graz W.B. und S.B. loco bei Frachtzahlung für 10.000 kg. und bei Anlieferung von 900 t. Nachlass 5 kr. bei 1290 t. Bk. und bei 1500 t. 7 kr., gültig bis Ende December d. J. im Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Recep., ferner Getreide, Hülsenfrüchte, Oelsaat, Mehl und Mählprodukte von derselben Station nach Graz W.B. loco Frachtsatz S.L. nach Graz S.B. loco 85 bei Frachtzahlung für 10.000 kg. gültig bis Ende December d. J. im Kartirungswege.

HANDEL und VERKEHR.

In Angelegenheit der Escomptirung offener Facturen, richtiger der Beledung unberfugter Lieferscheine, welche Frage auch Gegenstand der Erörterung in unseren Verhande war, und durch ein Circular ausgehend von Herrn Edm. Tugenthal angeregt wurde, äussert sich der „Wiener-Börsen-Courir“ in folgender Weise. In demselben schildert er in etwas stark ausgelegenen düstern Farben die allerdings nicht sehr günstigen Zahlungsmodalitäten im Mehlhandel, die ihn veranlassen, die — in unserem vorgestrichen Berichte genannte — Bank für die Sache zu interessieren. Das Circular schliesst mit einer Einladung zum Beitritte, resp. mit der Aufforderung zur Abgabe einer Erklärung, mittelst welcher der Unterfertiger seine Bereitwilligkeit im Principe ausspricht, mit der Bank unter der Voraussetzung in Correspondenz zu treten, dass eine geeignete (?) Anzahl von Etablissements „dieser intendierten Vereinbarung beitritt“. Wir verdanken die Mittheilung des Circulars dem Versender desselben, Herrn T., von dem die Anregung zur Inangriffnahme der Frage ausging, müssen aber zu unserer Schande bekennen, dass wir so begriffstutzig sind, auch jetzt, nachdem wir das Rundschreiben gelesen haben, uns noch nicht ganz klar darüber zu sein, wie Herr T. dazu kommt, die Abgabe der, obschon zu nichts verpflichtenden Erklärungen seitens der einzelnen Mühlenbesitzer einzufordern, und warum, wenn es ihm wirklich gelungen ist, die Bank für die Sache zu interessieren, diese sich nicht direct an alle diejenigen Müller wendet, mit denen sie einen Verkehr, wie er hier angeregt wird, entriren will. Es kam ja wohl keinem Zweifel unterliegen, dass die in Rede stehende Bank — sei es nun die im Circular nicht ausdrücklich genannte Länderbank oder was immer für eine andere — nicht beabsichtigt jedem Müller alle seine offenen Buchforderungen zu escomptiren. Sie wird unbedingt mit jedem Einzelnen vorher Vereinbarungen treffen müssen, über die Höhe der einzelnen Darlehen, die wahrscheinlich nicht für Alle in

hogy nem minden molnárnak fog egyenlő mértékkel mérni s hogy mas tekintetben sem fogja a kölesönzületet mindenkéül ugyanazon sablon szerint kötni, hanem szükséges lesz, hogy minden egyes kölesönzülevél külön egyességet kössön. — A legérdekelőbb és legelősebb mód tehát az lett volna, ha a bank maga költötte volna a körlevelet és ha maga látta volna meg értékeztetve az egyes urakat, akik vele előbb a czéllal értékesítve járnak akarnak, — ugy hisszük, hogy ez a röviddel ut sokkal gyorsabban czélhoz vezetett volna, mint az, melyet T. ur választott s bir memyre ohajtjuk is, hogy törvévesének sikere legyen, mégis kétszégbe vonjuk, hogy a czéllal választott uton elérhessék.

A naturalizált gabonának Ausztria-Magyarországra való bevitelére vonatkozólag a szerbiai vámigazgatóság rendeletet adott ki, mely szerint az 1885-ben a szerbiai gabona számára biztosított kedvezmények eskis szerb területen tenneti gabonára vonatkoznak. A Szerbiában naturalizált gabonára e kedvezmény a rendelet szerint nem vonatkozik. E szerint a szerbiai vámhatóság jövőben eskis oltan gabona számára állít ki származást bizonyítványokat, a melyről be lehet bizonyítani, hogy Szerbiában termelt; az osztrák-magyar konzul által való hitelesítéseket ezennel is kell megtekintni.

A felhozottak Budapestre a lefolyt heten voltak tommánban:

	buzza	rozsa
osztr.-magy. államvasut	1188	—
magyar államvasut	2169	159
déli vasut	30	—
dunagőzhajózási társaság	2935	—
vonatlo hajók	7089	211
vidékröli szállitás	200	180
összesen	13611	550
április 20-ikáig kimutatva	108253	10954
összesen	121864	11504

Az elszállított ellenben volt t-han:

osztr.-magy. államvasut	10	—
magyar államvasut	30	—
déli vasut	—	—
dunagőzhajózási társaság	821	—
összesen	861	—
április 20-ikáig kimutatva	13923	2101
összesen	14784	2101

A Dunán felfelé átmenn tommánban:

dunagőzhajózási társaság	1210	171
vonatlo hajók	1261	50
összesen	2471	221

liszt-felhozatal: osztr.-magy. államvasut	1191
" " " " magyar	144
" " " " déli vasut	10
" " " " dunagőzhajózási társaság	103
összesen	376

liszt-elszállítás: osztr.-magy. államv.	2943
" " " " magyar	1223
" " " " déli vasut	1020
" " " " dunagőzhajózási társ.	1687
összesen	5873
április 20-ig kimutatva 104928	
összesen	110928

A Budapestre való felhozatal volt az előző év megfelelő hetében: 10762 l, közte 7425 l buza, 305 l rozsa; 1888-han 30138 l, közte 19687 l buza, 1406 l rozsa.

A magyar leszámláló-és pénzváltó bank budapesti raktárának forgalmi kimutatása szerint volt a

	fl.	frt
raktári készlet 1890. márcz. 31-én este	281,322	3,372,500
beraktározás 1890. április 1—15-ig	73,666	518,300
összesen	354,988	3,890,800
kiraktározás 1890. április 1—15-ig	54,886	359,400
raktári készlet 1890. április 15-én este	300,102	3,531,400
Részletek:		
buzza	147,250	23,363
rozsa	10,286	2,446
árpa	11,913	14,162
zab	7,046	57,485
lútvéyek	11,539	9,695

gleicher Höhe bemessen werden wird und auch nach anderer Richtung dürfte das Belehmungsgeschäft nicht mit Allen nach einer Schablone gemacht werden und sich vorzuzügige Vereinarlungen mit den einzelnen Belehmungserbern als erforderlich herausstellen. Das Einfachste und Kürzeste wäre daher gewesen, wenn das Circular von der Bank selbst auszugehen wäre, und diese die einzelnen Herren, denen die Eintrügung einer solchen Verbindung mit ihr genehm ist, zur Bestimmung der Modalitäten eingeladen hätte. Wir glauben, dass dieser einfache Weg rascher zum Ziele geführt hätte, als der von Herrn T. eingeschlagene, und so sehr wir den bezüglichen Bestrebungen einen günstigen Erfolg wünschen, bezweifeln wir, dass ein solcher auf dem eingeschlagenen Wege erreicht werden wird.

Bezüglích der Einfuhr von naturalisirtem Getreide nach Oesterreich-Ungarn erliess die serbische Zollverwaltung eine Kundmachung, wonach die im Jahre 1885 dem serbischen Getreide gewährten Begünstigungen bezüglich die auf serbischen Boden gewachsene Frucht anfallen. In Serbien naturalisirtes Getreide, sagt die Kundmachung, geniesst diese Begünstigung nicht. Demgegenüber die Zollbehörde künftighin Ursprungszeugnisse bios für nachweisbar serbische Bodenprodukte ausstellen; nehmlich müssen die bisherigen, seitens des österreichisch-ungarischen Consuls einzuholenden Begünstigungen auch weiterhin beigebracht werden.

Die Zufuhren in Budapest in der abgelaufenen

Woche	betragen in l mittelst:	Weizen	Roggen
Oest.-ung. Staatsbahn	1188	—	—
Ung. Staatsbahn	2169	159	—
Südbahn	30	—	—
D.-D.-Schiff-Gesellschaft	2935	—	—
Zugs-hilfe	7089	211	—
Landszufuhren	200	180	—
Totale	13611	550	—
Bis 20. April ausgewiesen	108253	10954	—
Totale	121864	11504	—
Die Abfuhren dagegen betragen in l mittelst:			
Oest.-ung. Staatsbahn	10	—	—
Ung. Staatsbahn	30	—	—
Südbahn	—	—	—
D.-D.-Sch.-Gesellschaft	821	—	—
Totale	861	—	—
Bis 20. April ausgewiesen	13923	2101	—
Totale	14784	2101	—
Donau-aufwärts transpirten in l mittelst:			
D.-D.-Sch.-Gesellschaft	1210	171	—
Zugs-hilfe	1261	50	—
Totale	2471	221	—

Mehl-Zufuhr pr. Oest.-Ung. Staatsbahn	119
" " " " Ungarische	144
" " " " Südbahn	10
" " " " Donau-Dampfschiff	103
Totale	376
Mehl-Abfuhr pr. Oest.-ungar. Staatsbahn	2043
" " " " Ungarische	1223
" " " " Südbahn	1020
" " " " Donau-Dampfschiff	1687
Totale der Abfuhren	5973
Bis 6. April ausgewies.	109355
Totale	110928

Die Budapester Zufuhren umfassen in der Parallelwoche des Vorjahres 19762, darunter 7425 l Weizen, 305 l Roggen, 1888, 30138 l, darunter 19687 l Weizen, 1406 l Roggen.

Verkehrs-Ausweis des Budapester Lagerhauses

der Eng.	Escompte- und Wechselbank.	fl.	frt.
Lagerstand am 31. März 1890 Abends	281,322	3,372,500	
Einfuhr vom 1. bis 15. April 1890	73,666	518,300	
Auslagerung vom 1. bis 15. April 1890	54,886	359,400	
Lagerstand am 15. April 1890 Abends	300,102	3,531,400	
Specification:			
Weizen	147,250	23,363	
Roggen	10,286	2,446	
Gerste	11,913	14,162	
Hafer	7,046	57,485	
Hülsenfrüchte	11,539	9,695	
Diverse			

New-York buzasztrakonádái az e hó 12-én befejeződött héten feltek: 300 zsákot Antwerpenbe, 4400 zsákot Glasgowa, 7875 zsákot Liverpoolba, 26,965 zsákot Londonba, 5916 zsákot Rotterdamba és 8824 zsákot Swanseaba. Tengeriszízt elszállítottak 30 zsákot Liverpoolba és 536 zsákot Antwerpenbe; zablisztet: 1400 zsákot Glasgowa, 2115 zsákot Liverpoolba és 601 zsákot Londonba.

A lisztrakományok Amerikából Európába voltak az április 12-től 19-ig terjedő héten:

	1880	1889
Nagybritanniába	126,000 zs.	90,000 zs.
a kontinensre	32,000 „	1,000 „
ezzel szemben az előző héten	158,000 zs.	91,500 zs.
	195,000 „	94,000 „

A hajótrakományok Amerikából Európába voltak az 1889. augusztus 1-jétől é. április hó 19-ig terjedő cam-pagne alatt:

	buzza	liszt
Angliába	11,730,500	6,109,000
a kontinensre	3,001,500	759,500
összesen	14,732,000	6,868,500
az előző évi volt	11,775,550	5,011,000

A lisztrakományok az atlanti kikötőkből voltak:

	Liverpoolba	Londonba	Glasgowa
	Liverpool	London	Glasgow
Időtartam: jul. 27-től			
In der Zeit v. 27. Juli bis			
f. é. 19.4. d. J.	1,564,000	2,348,000	1,978,000
1889 ₉ ugyanaz. időszakban	1,061,000	1,719,000	1,328,000
mindössz.—Tot. 88/89:	1,371,000	2,481,000	1,788,000

A continensre:

Időtartam:	1889—90	1888—89	1887—88
1889 júl. 27-től	zsák	zsák	zsák
1880 ápril 19. terjedő időben	759,500	243,500	536,000
Összesen 1888 89-ben . . .	339,500	611,500	750,500

STATISZTIKA.

A búzavál bevetett terület a világon nem hogy — mint némelyek állítják, növekedett volna, hanem esökkent. Ezt bizonyítja a Liverpooli „Corn Trade News” következő statisztikai kimutatása:

	Fülvételek	előző	Utolsó
	5—10 évvel	5	10 évvel
Egyesült északamerikai államok 1884.	39,475,000	38,123,000	
Oroszország 1872.	28,743,000	28,947,000	
Franciaország 1884.	17,418,000	17,209,000	
Olaszország 1876.81.	11,699,000	10,951,000	
Magyarország 1886.	6,827,000	6,841,000	
Németország 1886.	5,654,000	5,677,000	
Ausztrália 1884.	3,663,000	3,665,000	
Canada 1884.	1,893,000	1,814,000	
Belgium 1866.	858,000	810,000	
Hollandia 1885.	209,000	209,000	
Összesen	145,624,000	143,163,000	

A esükenés tehát a felsorolt országokban 2,461,000.

Magyarország 1889. évi termése a hivatalos statisztikában következőképen van végleg megállapítva: a **búza-termés** 25-23 millió métermázasal, tehát 12-6 millió métermázasal, vagyis 33%-kal kisebb; a **rostamés** 10-69 millió métermázasal az 1888-ik évi 12-64 millió métermázasal ellenében; **árpa** termelt 7-69 millió

Die Weizenmehl-Verschiffungen New-York umfassen in der mit 12. d. M. beendeten Woche: 390 Sack nach Antwerpen, 4400 nach Glasgowa, 7875 nach Liverpool, 26,965 nach London, 5916 nach Rotterdam und 8824 nach Swansea; ferner an Meismehl 30 Sack nach Liverpool und 536 nach Antwerpen; an Hafermehl: 1400 S. nach Glasgowa, 2115 nach Liverpool und 601 nach London.

Die Mehl-Verschiffungen Amerikas nach Europa betragen in der Woche vom 12. bis 19. April:

	1880	1889
nach Grossbritannien	126,000 S.	90,000 S.
nach dem Continente	32,000 „	1,000 „
gegen in der Vorwoche Totale	158,000 S.	91,500 S.
	195,000 „	94,000 „

Die Verschiffungen Amerikas nach Europa betragen in der Campaigne vom 1. August 1889 bis 19. April d. J.

	Weizen	Mehl
nach England	11,730,500	6,109,000
nach dem Continente	3,001,500	759,500
Totale	14,732,000	6,868,500
gegen im Vorjahre	11,775,550	5,011,000

Die Mehl-Verschiffungen aus den atlantischen Häfen umfassen nach:

	összesen 1889 ₉ in	össz. 1888 ₈ in	össz. 1887 ₇ in
más angol kikötőkre	Totale 1889 ₉ in	Totale 1888 ₈ in	Totale 1887 ₇ in
andere engl. Häfen	zsák	zsák	zsák
1889 júl. 27-től	1,564,000	2,348,000	1,978,000
27. Juli 1889 bis	1,061,000	1,719,000	1,328,000
19. April 1890	897,500	6,537,500	8,284,500
Zusammen 1888 89	339,500	611,500	750,500

Nach dem Continente:

Időtartam:	1889—90	1888—89	1887—88
27. Juli 1889 bis	zsák	zsák	zsák
19. April 1890	759,500	243,500	536,000
Zusammen 1888 89	339,500	611,500	750,500

STATISZTIK.

Die Weizenanbaufläche der Welt hat nicht — wie vielfach angenommen wird — eine Vergrößerung erfahren; sie hat sich vielmehr in den letzten Jahren verringert. Zum Beweise hierfür führen die Liverpooler „Corn Trade News” folgende statistische Ziffern in Acres (je 40-46 a an).

	Erhebungen vor 5, 10	Letzte
	oder mehr Jahren	Erheb.
Ver. Staaten Nordamerikas 1884	39,475,000	38,123,000
Russland 1872	28,743,000	28,947,000
Frankreich 1884	17,418,000	17,209,000
Italien 1876-81	11,699,000	10,951,000
Ungarn 1886	6,827,000	6,841,000
Deutschland 1886	5,654,000	5,677,000
Australien 1884	3,663,000	3,665,000
Canada 1884	1,893,000	1,814,000
Belgien 1866	858,000	810,000
Holland 1885	209,000	209,000
Insgesamt	145,624,000	143,163,000

Die Verminderung beträgt also in den angeführten Ländern 2,461,000.

Die 1889-er Ernte Ungarisch ist nunmehr in der amtlichen Statistik definitiv, wie folgt, festgestellt: Der **Weizenantrag** beziffert sich mit 25-23 Millionen q gegen 37-38 Mill. q 1888, umfasst demnach um 12-6 Mill. q gleich 33% weniger. Der

métermáza az előző évi 10-22 millió métermáza ellenében; *szőlő* 672 millió métermáza 875 millió métermáza ellenében; *repce* 293.761 métermáza 531.414 métermáza ellenében; *tengeri* 2659 millió métermáza, vagyis 1-57 millió métermázzal több mint 1888-ban. *Hitelezés vetemény* 403.222 métermáza termelt, *alkikönyv* 702.742 métermáza, *cszokorvnya* 11.09 millió métermáza (+ 303 millió); *burgonya* 2825 millió métermáza (+ 137 millió), *tekerménygyepje* 29-26 millió métermáza (+ 499).

A világ rozsterméke többnyire hivatalos becslések szerint volt:

	1889	1888	1887
	qt.	qt.	qt.
Oroszország	71,000,000	90,000,000	97,500,000
Románia	950,000	1,750,000	1,500,000
Bulgária	800,000	1,000,000	1,000,000
Németország	22,000,000	25,350,000	28,980,000
Franciaország	8,300,000	7,150,000	8,164,000
Hollandia	1,500,000	1,500,000	1,750,000
Magyarország	5,000,000	3,800,000	7,170,000
Ausztria	8,560,000	8,981,000	11,060,000
Svédország	2,535,000	2,417,000	2,500,000
Olaszország	500,000	442,000	525,000
Dánia	2,030,000	1,975,000	2,391,000
Spanyolország	3,030,000	3,000,000	3,000,000
Egyesült Államok-átalakok	3,000,000	2,950,000	2,900,000
Összesen	129,175,000	153,000,000	168,150,000

Franciaország búzalisztbevétele a hivatalos kimutatások szerint tett:

	1890	1889	1888	1889-90	1888-89	1887-88
	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.
márcziusban	989	6774	302	8366	63814	6501
Németország	106	2313	233	23,020	19,399	3,379
Ausztr.-Magyarors.	10,334	12,412	10,438	100,218	157,770	80,563
Olaszország	325	736	1,008	3,710	7,792	11,419
Egyesült-Államok	—	1	3	518	22	366
Algeria	1,692	1,489	1,388	10,033	5,119	7,004
Morvaország	416	197	118	5,649	5,491	3,359
Összesen	13,842	23,952	13,586	152,114	258,407	112,181

Franciaország búzalisztbevétele az inént közzétett hivatalos kimutatás szerint tett:

	1890	1889	1888	1889-90	1888-89	1887-88
	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.	m. m.
Angolország	18	10,705	169	16,114	32,423	9,802
Belgium	6,817	41,079	2,863	230,155	506,460	25,374
Oroszország 178,447	362,819	327,499	1,380,392	2,731,467	1,720,711	
Németország	384	16,783	6,847	108,959	98,461	16,548
Olaszország	2	2	2	48	26	51
Románia	43,760	140,350	35,796	749,727	1,071,742	316,852
Törökország	62,004	122,377	44,941	889,114	524,097	103,653
Ang. India	93,997	24,643	49,136	303,306	593,572	428,574
Ausztrália	255	83,900	17,214	55,149	786,130	117,094
Egyes. Állam. (All.)	36,476	91,877	71,643	603,404	606,325	1,067,721
(Pacifíc)	16,593	213,907	27,386	65,956	763,257	154,439
Argentína	122	—	—	9,808	—	—
Algeria	172,052	116,674	60,124	859,072	676,375	468,099
Más ország	3,334	159,896	9,737	23,698	589,550	217,203
Összesen	614,351	1,885,143	653,307	4,994,302	9,049,883	4,827,201

Amerikai versenyképessége a búzapiacozon folytonos hanyatlásnak indult, még pedig éppen úgy a folyton szaporodó lakosság szükségletének növekedése, mint a termelés csökkenése miatt. Az amerikai Egyesült-Államok termése busheleken (à 60 angol font) kifejezve lett:

1880	475,000,000	1883	398,500,000
1888	391,417,000	1882	498,000,000
1887	445,047,000	1881	375,000,000
1886	444,779,000	1880	480,000,000
1885	340,000,000	1879	435,000,000
1884	498,545,000	1878	440,000,000
Összesen	2,594,786,000		2,686,500,000
Átlag 1884-89	432,664,000	1878-83	447,750,000

Az utolsó 6 év átlaga tehát kerék 5 millió bushel kisebb

Ertrag an *Stoppen* beläuft sich auf 10 69 Mill. q gegen 12 64 Mill. q 1888. Von *Gerste* wurden 7 69 Mill. q geerntet gegen 10 22 Mill. q im Vorjahre; von *Hafer* 6 72 Mill. q gegen 8 75 Mill. q; von *Reis* 293 761 q gegen 581 414 q. Der Ertrag der *Mais*-Ernte betrug 26 59 Mill. q und war um 1 57 Millionen q grösser als 1888. Der Ertrag von *Hälsenfrüchten* beziffert sich auf 403 222 q; von *Anbauweizen* auf 702 742 q und von *Zuckerrüben* auf 11 09 Mill. q (+ 3 03 Mill.), von *Kartoffeln* auf 28 25 Mill. q (+ 137 Mill.), von *Futterrüben* auf 29 26 Mill. q (+ 4 99).

Die Roggenerte der Welt ergab nach zumeist officiellen Angaben in den Jahren

	1889	1888	1887
	in	in	in
Russland	71,000,000	90,000,000	97,500,000
Rumänien	950,000	1,775,000	1,500,000
Bulgarien	800,000	1,000,000	1,000,000
Deutschland	22,000,000	25,350,000	28,980,000
Frankreich	8,300,000	7,150,000	8,164,000
Holland	1,500,000	1,500,000	1,750,000
Ungarn	5,000,000	3,800,000	7,170,000
Oesterreich	8,560,000	8,981,000	11,060,000
Schweden	2,535,000	2,417,000	2,500,000
Italien	500,000	442,000	525,000
Dänemark	2,030,000	1,975,000	2,391,000
Spanien	3,030,000	3,000,000	3,000,000
Ver. Staaten Amerikas	3,000,000	2,950,000	2,900,000
Zusammen	129,175,000	153,000,000	168,150,000

Der Weizenmehl-Import Frankreichs umfasst nach den amtlichen Ausweisen:

	Im März	Vom 1. Aug. bis 31. März				
Aus:	1890	1889	1888	1889-90	1888-89	1887-88
	q	q	q	q	q	q
Belgien	969	6,774	302	8,936	63,814	6,091
Deutschland	106	2,313	233	23,020	19,399	3,379
Oesterreich-Ungarn	10,334	12,412	10,438	100,218	157,770	80,563
Italien	325	736	1,008	3,710	7,792	11,419
Ver. Staaten (All.)	—	1	3	518	22	366
Alger	1,692	1,489	1,388	10,033	5,119	7,004
Diverse	416	197	118	5,649	5,491	3,359
Zusammen	13,842	23,952	13,586	152,114	258,407	112,181

Der Weizen-Import Frankreichs umfasst nach den publicirten amtlichen Ausweisen:

	Im März	Vom 1. August bis 31. März				
1890	1889	1888	1889-90	1888-89	1887-88	
	q	q	q	q	q	
England	18	10,705	169	16,114	32,423	9,802
Belgien	6,817	41,079	2,863	230,155	506,460	25,374
Russland	178,447	362,819	327,499	1,380,392	2,731,467	1,720,711
Schw. Meer	384	16,783	6,847	108,959	98,461	16,548
Italien	2	2	2	48	26	51
Rumänien	43,760	140,350	35,796	749,727	1,071,742	316,852
Türkei	62,004	122,377	44,941	889,114	524,097	103,653
Engl. Indien	93,997	24,643	49,136	303,306	593,572	428,574
Australien	255	83,900	17,214	55,149	786,130	117,094
Ver. Staat. (All.)	36,476	91,877	71,643	603,404	606,325	1,067,721
(Pacifíc)	16,593	213,907	27,386	65,956	763,257	154,439
Argentinien	122	—	—	9,808	—	—
Algerien	172,052	116,674	60,124	859,072	676,375	468,099
Diverse	3,334	159,896	9,737	23,698	589,550	217,203
Zusammen	614,351	1,885,143	653,307	4,994,302	9,049,883	4,827,201

Die Concurrenzfähigkeit Amerika's auf dem

Weizenmarkte ist in stetiger Abnahme begriffen, und zwar eben so sehr in Folge der *Zunahme des Bedarfs* der fortwährend wachsenden Bevölkerung, wie der *Abnahme der Production*. Der Ertrag der Weizenerte der Vereinigten Staaten Amerikas umfasst in Bushels à 60 Pfd. engl.:

1880	475,000,000	1883	398,500,000
1888	391,417,000	1882	498,000,000
1887	445,047,000	1881	375,000,000
1886	444,779,000	1880	480,000,000
1885	340,000,000	1879	435,000,000
1884	498,545,000	1878	440,000,000
Zusammen	2,614,786,000		2,686,500,000
Durchsch. 1884-89	432,464,000	1878-83	447,750,000

Der Durchschnittsertrag der letzten sechs Jahre ist sonach

mint az azokat megelőző 6 évé 1879-ben, melynek körülbelül ugyanolyan mennyiség volt, mint az utolsónak, a kivétel 180.000.000 bush-t tett, mint hogy annak idején az ország saját szükséglete 300 millió bush-t tett, míg az idén, ámbár a termés ép oly nagy, a saját igény emelkedése folytán csak 120 millió bush kivételre lehet számítani.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

Vetések állása. A földművelési miniszteriumhoz április hó 22-től 28-ig bezárólag beérkezett hivatalos jelentésekből a vetések állásáról a következőket közöljük:

Buza. A Duna balpartján az őszi buza igen jól áll, szépen fejlődik, sőt sok helyen tulujja, sarlózni kell. Pozsony vármegye egy részében gyenge. A tavaszi vetés jól kelt. A Duna jobbpartján, általában mindenütt, sőt itt-ott tulúsgosan erőteljesen fejlődik, szép üde, zöld zöld, a kősei Veszprémben és Zalán, a száraz időjárást kissé megsínyelték, sárgulni kezd, eszre itt nagy szükség volna. Egerek és farkas pusztítják, de csak kisebb mérvben Komárom, Zala, Veszprém és Sopron vármegyékben. Tavasziki kiégették. A Duna-Tisza között az időjárás kedvező, csupán Bács-Bodrog és Csongrád vármegyéik egy részében uralkodik szárazság; az őszi buza jól kifejlődött. Tavaszi buza általában kiégettlen. A Tisza jobbpartján a vetésekre az időjárás nagyon kedvező. A Tisza balpartján többnyire igen szépen fejlődnek, sok helyen tulkövérek. Eső mindenütt szükséges, különösen a tavaszikakra. Egerek és hörszögök kisebb kárt okoznak Temes vármegye versezi járásában. Az endélyi vármegyékben ősziek általában szépek, jól állanak. A tavasziki eső hiányában gyengék.

Rizsa. A Duna balpartján az őszi, bár a tél folyamán megrikult, átlag még mindig teljesen kiégett. A Duna jobbpartján a buzánál sok helyen ritkább és gyengébb; kalásztól több helyütt már hánnya. Általában véve közép és jó középserű termésre nyújí kiállítás. A Duna-Tisza között az őszi leg több helyen már kalásza meg; a korai tavaszi szépen, elég sűrűn kelt, a későbbi kissé ritka. Hevesen a jég okozott kárt. A Tisza jobbpartján általában jó, helyenkint kitűnő. A Tisza balpartján többnyire jól áll, száriba indul. A Tisza-Maros szögén Krassó-Szörényben és Temesben gyenge és ritka. Aradban nagyon szépen fejlődik, egyből kiégettlen áll. Az endélyi megyékben többnyire jól áll, de sok helyütt megrikult.

Árpa. A Duna balpartján a tavaszi tulnyomó részben szépen kelt és kiégett, több helyt azonban hiányos. A Duna jobbpartján Vas megyében az őszi buza jól, Győr, Fejér és Zala megyékben helyenkint ritkább és gyengén fejlődött; a tavasziki kiégettlen fejlődnek. A Duna-Tisza között ugy az őszi, mint a tavaszi általában véve jól áll, kedvezően gyarapodik. A Tisza jobbpartján a tavaszi árpavetés itt-ott még folyik. A Tisza balpartján az őszi árpa Szatmárban tuluján fejlődött, a tavaszi általában jól kelt és gyarapszik. A Tisza-Maros szögén az őszi többnyire jól fejlődik, a tavasziki jól keltek, hasonlóan van az endélyi vármegyékben is.

Zab. A Duna balpartján gyengébb az árpánál, több helyt hiányosan kelt, átlag azonban kiégett. A Duna jobbpartján helyenkint rosszul kelt, átlag azonban jól gyarapodnak. Néhol a fereg-okozta károkról panaszkodnak. A Duna-Tisza között leg többnyire ritka, sőt sok helyt ki kellett szárazni. A Tisza jobbpartján a vetések jól keltek és szépen gyarapodnak. A Tisza balpartján eső volna szükséges. A Tisza-Maros szögén szintén az esőnek

um rund 15 Mill. Bush. Kleiner als in der vorhergehenden gleichen Anzahl von Jahren. Im Jahre 1879, welches einen ungefähr gleichen Ernteertrag hatte wie das letztverflossene Jahr, umfasste der Export 180.000.000 Bush, da derzeit der Eigenbedarf des Landes nur 300 Mill. Bush. betrug, während heuer, obwohl der Ertrag ein nahezu ebenso grosser ist, in Folge des gestiegenen Eigenbedarfs nur auf einen Export von 120 Mill. Bush. zu rechnen ist.

LANDWIRTSCHAFTLICHES.

Saatenstand. Die im Ackerbauministerium über den Stand der Saaten eingelangten, vom 22. bis 28. d. reichenden amtlichen Berichte melden Folgendes:

Weizen. Links der Donau Herbstweizen sehr gut, stellenweise üppig, im Pressburger Komitat schwach; Frühljahrsbau gut emporgesprossen Rechts der Donau sehr schön entwickelt, grün, frische Farbe, im Veszprimer und Zalaer Komitat etwas gelb geworden, in Komorn, Zala, Veszprim und Oedenburg von Mäusen und Wüthern etwas geschädigt; Frühljahrsbau befriedigend. Zwischen Donau und Theiss herrscht günstiges Wetter, bios in einzelnen Theilen des Bácses und Csongráder Komitats wird über Trockenheit geklagt; Herbstweizen gut entwickelt, Frühljahrsweizen befriedigend. Rechts der Theiss wirkt das Wetter ausgezeicnet auf die Weizensaat. Links der Theiss gleichfalls zumeist in schöner Entwicklung. Zwischen Theiss und Maros ist der frühe Anbau tadello, der spätere stellenweise schwach, überall ist Regen nöthig; Mäuse und Hamster richten im Welscher Bezirk des Temeser Komitats einigen Schaden an. In Siebenbürgen ist der Herbstweizen schön und gut entwickelt. Der Frühljahrsbau etwas schwächer.

Roggen. Links der Donau viel schwächer als der Weizen, doch noch immer völlig befriedigend. Rechts der Donau an vielen Stellen schütter und schwächer als der Weizenbau, schiest hier und da schon in die Halme; verspricht gut mittelmässigen Ertrag. Zwischen Donau und Theiss schon zumeist in Halme schiessend; der frühe Anbau sieht dicht, der späte etwas schütter; im Tiszaer Bezirk des Heveser Komitats hat ein Hagelwetter beträchtlichen Schaden angerichtet. Rechts der Theiss im Allgemeinen gut, stellenweise ausgezeichnet. Links der Theiss zumeist gut, schon in Halmen, im Békésrer Komitat sogar schon Aeahren ansetzend. Zwischen Theiss und Maros im Krassó-Szörényer und Temeser Komitat schütter, in Arad schon entwickelt, auch sonst befriedigend und Aeahren ansetzend. In Siebenbürgen zumeist gut, stellenweise schütter.

Gerste. Links der Donau ist der Frühljahrsbau nur stellenweise ganz befriedigend. Rechts der Donau im Eisenburger Komitat äusserst dicht; in den Komitaten Raab, Stuhlweissenburg und Zala stellenweise schütter und schwach. Zwischen Donau und Theiss ist aller Pepsanbau in sehr guter Entwicklung. Rechts der Theiss wird noch angebau, der Frühljahrsbau ist schön aufgegangen. Links der Theiss in Szatmár üppig; Frühljahrsbau gut aufgegangen. Zwischen Theiss und Maros zeigt sich der Herbstbau schön und befriedigend. In Siebenbürgen geht der Frühljahrsbau jetzt auf; der Herbstbau im Allgemeinen schön.

Hafer. Links der Donau schwächer als Gerste, im Allgemeinen befriedigend. Rechts der Donau stellenweise schwach aufgegangen, doch zumeist in guter Entwicklung. Zwischen Donau und Theiss zumeist schütter, in einigen Gegenden musste sogar neu angebau werden. Rechts der Theiss gut aufgegangen und in schöner Entwicklung. Links der Theiss des Regens bedürftig. Zwischen der Theiss und der Maros hat Hafer von Kälte und Trockenheit gelitten, steht am schwächsten im Csánáder, schwach auch im Torontaler, Temeser und Krassó-Szörényer Komitate. In Siebenbürgen tadello.

érzik hiányát, de itt nem kell mindenütt egyenlően. Az endéji megyékben csak most kél.

Répa a Duna balpartján ritka és sok helyen rossz is; a Duna jobbpartján virágzik, főbbnyire gyenge és nem fog közép-termetű adni. A Duna-Tisza közén közép-termetű van kálitás. A Tisza jobbpartján főbbnyire kielégítő. A Tisza balpartján virágzik. A Tisza-Maros szögén tulnyomólag elvirágozott, legjobb termést így Torontálban és Temes megyében.

Hátrétegek és káposzta növények. A Duna balpartján vetések és illetésük vége felé jár. A Duna jobbpartján nagyrészt kielégítően kelnek, rovaroktól sokat szenvednek; tengeri, burgonya és répa főleg a Tisza táján állanak kedveztően; a dohány kielégítően fejlődik.

A gazdasági munkálatok részben még zab, tengeri, burgonya és répa vetésére, részben pedig az alászántásra szorítkoznak és a szőlőkben folyó munkákra.

Az indiai búzából nem kevesebb mint tízenöt különböző változatot hoznak be Európába. Egypár minőség, mint Delhi Karachi és Calcutta a termelési helytől kapják nevüket, mások ismét, pl az Athara, a szállítók keveseire. Más két ismeretelő jel továbbá a keménység és szín, mely szerint megkülönböztetik: 1. sz. Club Calcutta, 2. sz. Club Calcutta, kemény Calcutta, lágy piros Calcutta, 1. sz. Club Bombay, kemény fehérs Bombay, vörös Karachi, fehérs Karachi, lágy piros Delhi, lágy fehérs Delhi, Julempua és Athara. A két utóbbi minőség jó közép-indiai buza. A Karachi búzának a hozzákeveredést répa és egyéb szemek mennyisége megjelölésé jelelték: a Calcuttánál ez az időköz képest ingadozik. Augusztusban, szeptember és októberben a kemény Calcuttában valamilyen kevesebb mint 3% répa és szemet van, a következő hónapokban ellenben 6–10%. A lágy piros Calcuttába soká sem fizta, s a keverésnél általában 4,8%. Az 1. és 2. sz. Club Calcuttában is elegendő szemet van 4%–5%, jószág tekintetében a Bombayba a Karachi félt áll. Ez utóbbi búzánál főleg az répa-keveredést az, mely a jószágot, illetőleg az értéket leszorítja; e tekintetben a perza búzához hasonlít.

Patkány- és egérintés. Muzsamentre érdekes tudni, hogy a gyöngyitűköt tartása előzi a patkányokat. Valószínű, hogy e madarak folytonos kellemetlen érzés csegségi lármája sérti a patkányok fiamólából idegét, úgy hogy visszavonulni kényszerülnek. Egy nagy gyarmattartó-kereskedésben, a hol déli gyümölcsökből stb. nagy készletek voltak, sok kárt okoztak a patkányok, s a gyöngyitűköt tartása itt igen sikeresnek bizonyult. Ez által készletre, magam is, hogy egy a város előtt egymagában álló malomban, a melynek művárnai sok fa volt felrakva, megkíséreltem ugyanezt a szert alkalmazni. S magamat is megelgetni a teljes siker. Azelőtt a patkányoknak egy vadász által végzett előzése évente 10 márkánba került, eltekintve a számos megtrágtól zsáktól, veszendőbe ment gabonától stb., s ma már egyetlen patkányt sem érzek. Azonkívül a szőlő gyöngyitűk oly pesenye, mely a legjobb vadat is felér, a számos tojás, egy tyúk évente százal többet tojik, igen jó izáék, jól fizetik őket, s kivált husvétkor, kemény héjúk folytan igen keresettek.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Berlin, április 27. (Fübb Schultze Ferenéz tudósítás.) Liszt-piacunkon mint eddig, úgy e héten is kedvetlen hangulat uralkodott; a vevésekre néve állandóan kedvező időjárás miatt fogyasztók tartózkodnak a nagyobb vételöktől s azért e héten csak loce-vételek jöttek létre. — Mindenféle lisztet még mindig nagy mennyiségben kínálnak, sőt azt lehet mondani, hogy a kínálat sűrűs, minél fogva az árak nem javulhatnak. — Tegnap azonban, midőn gabonapiacunkon az irány emelkedni kezdett, keltekezett nagyobb forgalom a tőzsdén s úgy hisszük, hogy most már a fogyasztók is jobban hozzálátnak a vásárláshoz. — Az árak nem változtak.

Amsterdam, április 26. (Oelsner F. gabona-

Répa links der Donau schütter, an vielen Stellen schlecht; rechts der Donau stellenweise schon abgehülft, wird nur stellenweise schwache Mittelernte geben. Zwischen der Donau und der Theiss bietet jetzt auf mittlerem Ertrag Aussicht. Rechts der Theiss zumist befriedigend. Links der Theiss in Bihlie, Verschiedener Theiss und der Maros zumist abgehülft, in Torontál und Temes günstiger Ertrag versprechend.

Rüben- und Hackfrüchte. Der Anbau ist nahezu überall schon dem Ende nahe. Links der Donau weidung befriedigend, als rechts der Donau; viel von Insekten leidend; Mais, Kartoffeln und Rüben stehen namentlich an der Theiss günstig; Talak entwickelt sich im Allgemeinen recht befriedigend.

Die landwirthschaftlichen Arbeiten bestehen theils noch im Anbau von Hafer, von Mais, Kartoffeln und Rüben, theils auch noch im Uterackern, dann in den Arbeiten in den Weingärten.

Von indischen Weizen werden nicht weniger als fünfzehn verschiedene Sorten nach Europa eingeführt. Einige Sorten wie Delhi Karachi und Calcutta sind nach ihren Orten bekannt, andere wieder, wie Athara, sind Mischungen der Verschiffer. Zwei andere Merkmale sind Härte und Farbe und wird unterschieden; Nr. 1 Club Calcutta, Nr. 2 Club Calcutta, harter Calcutta, weicher rother Calcutta, Nr. 1 Club Bombay, harter weisser Bombay, rother Karachi, weisser Karachi, weicher rother Delhi, weicher weisser Delhi, Julempua und Athara. Die zwei zuletzt benannten Sorten sind gute Weizen aus Mittel-Indien. — Die Beimischungen an Gerste und Schmutz in Karachiweizen sind recht bedeutende, bei Calcutta schwanken dieselben je nach der Zeit. Im August, September und October enthält harter Calcutta etwas weniger als 3% Gerste und Schmutz, für die folgenden Monate je nach 6–10%. Weicher rother Calcutta weizen ist nie ein und belütht sich die Beimischung auf 48% im Durchschnitt. Nr. 1 Club Calcutta und Nr. 2 sind gleichfalls mit einem gehörigen Theil Schmutz durchsetzt (4%–5%). Hinsichtlich der Güte steht Bombayweizen härter Karachi. In letzterem Weizen ist es namentlich die Beimischung von Gerste, die die Güte, bezugsungsweise den Werth herabdrückt; er ähnelt in dieser Hinsicht dem persischen Weizen.

Ratten- und Mäusevertilgung. Es ist jedenfalls interessant zu erfahren, dass durch das Halten von Perlhühnern die Ratten vertrieben werden. Wahrscheinlich durch das anhaltende metallische unangenehme Geräusch werden die zarten Gähmervener der Ratten belästigt und diese zum Rückzuge gezwungen. Ein Colonialwaarengeschäft mit grossen Lagern in Südrhönien u. s. w. war früher sehr von Ratten heimgesucht und beschwerte sich das Halten von Perlhühnern vorzüglich. Hierdurch veranlasste versuche ich auf einer vor der Stadt alleinigenen Mühle, auf deren Gehöfte viel Hühner lagerte, dasselbe Mittel zur Vertreibung der äusserst zahlreichen Wasseratten, und war von dem vollständigen Erfolge überrascht. Im früheren Jahre kostete nur das Vertreiben der Ratten durch einen Kammerjäger jährlich etwa Mark 10, abgesehen von den zahlreich zerbrissenen Säcken, der verlorenen Ernte u. s. w. Heute verspreche ich keine einzige Ratte mehr. Zudem ist ein gebrauchtes Perlhuhn ein dem besten Wildpret nicht nachstehendes Gericht; die zahlreichen Eier, deren ein Huhn im Jahre über 100 legt, sind von grossem Wohlgeschmack, werden gut bezahlt, und besonders gegen Ostern wegen der grossen Härte der Schale sehr geschätzt.

MARKTBERICHTE.

Berlin, 27. April. (Franz Schultze jr.) Unser Mehlmarkt verhierte auch in dieser Woche in seiner bisherigen Lastlosigkeit; das anhaltend für die Spaten günstige Wetter hält immer noch Consumten von grösseren Ankäufen zurück, und bewirkt fast nur Locekäufe effectuirt. Das Angebot an rother Mehl ist serung der Preise nicht dringend zu nennen, so dass eine Bestreitungsmarkte steigende Richtung anmahnt, fanden an unser grössere Umsätze statt und dürfte nun auch der Consum besser eingefallen. Preisveränderungen sind nicht anzugeben.

Amsterdam, 26. April. (F. Oelsner.) Die Provinz-Märkte melden geringe Anfuhrer, wenig Handel und unver-

Vatódí svájci selyemszításvételek, vas- és réz-sodronyszövetek, kenderhevederek, felvonó szerlecek, zsáktaligák, zsákesatok, öltömpécsetek és pécsetaligák, valamint minden egyéb malomszerszámokat a legkiválóbb minőségben kedvezményes árszámítás mellett szállít

Schwarz József és Társa

Budapest, väczli-körút 26. szám.

Uj árjegyzékünkkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálunk.

BERGER TESTVÉREK

Jute-árúk és Zsákok gyári raktára

Budapesten, V. Árpád-utca 12. sz.

Sürgöny-cím: **Silber Budapest.**

Ajánlják nagybani raktárakat minlennemű liszt-, karpá- és gabonaszakokban, kezelési zsákok f-só minőségű vitortavázon és csinvatból, természetes és vízmentes takaróponyvák.

jute- és lenzsinegekben stb.

Legpontosabb, legszolidabb és legolcsóbb kiszolgálás.

Metallgewebe

aus feinstem plattirten engl. Stahdraht.

Dieselben verstopfen sich, nur leicht gespannt, **nahezu gar nicht**, ergeben daher gegenüber den gewöhnlichen Geweben eine

bessere d. h. constant gute Sichtung.

Zu beziehen durch

ADOLF FISCHER,

Civil-Ingenieur und Constructeur für Mühlenbau

Budapest V., Waitznerboulevard 74.

Zu verkaufen:

1 St. 12 HP. laufende Sieg'sche Dampfmaschine,
 6 St. gebrauchte Ganz'sche Ringstühle,
 4 St. 7-er Ganz'sche Schrotstühle,
 4 St. II-er C. H. Griesputzmaschinen,
 2 St. C. H. Kesseldunstputzmaschinen,
 2 St. Centrifugalsichter.
 Mehrere Mehl-Cylinder, Aufzüge etc. Alles in gutem Zustande billigst bei

GUSTAV BENDEL,

Budapest, väczli-körút Nr. 80.

PAUL KOLLERICH & SOHN

kais. und kön. Hoflieferanten.

Erste ungar. Draht- gewebe-, Geflechten- SIEBWAAREN- FABRIK

Budapest, IV. Bez., Franz-Josefs-Quai Nr. 21.

Empfehlen über an zahlreichen Ausstellungen mit ersten Preisen prämiirten Fabrikate. Haupt-Depot der echten schwarzen Seiden-, Mehl- und Griesgaze aus der Fabrik von Dufour & Co. 200.

Ein Obermüller,

der mehrere Jahre eine grössere Handlung zu vollster Zufriedenheit *selbstständig leitet*, gegenwärtig in Stellung, durch mehrere Jahre in hervorragenden *Badischer und ungarischen Preisversteigerungs-Kommissionen* mit bestem Erfolge conditionirt, im Besitze von *1-a Referenzen*, wünscht seinen gegenwärtigen Posten zu ändern. Gef. Zuschriften unter: *M. R. 37* an S. Sikra's Annoncen-Expedition Budapest, VI., Waitznerstrasse 23.

GEBR. STALLMANN, Seidengaze-Fabrik

Goldene Medaillen: in Duisburg a. Rhein und Filiale in der Schweiz. Höchste Auszeichnung für Seidengaze: Bremen 1874. und Seidene Müller-Gaze (Beuteltuch) Nürnberg 1876. zu Cylinderbeizigen und Centrifugal-Sichtmaschinen in *mühnerwürdiger Qualität*. Augsburg 1886.

Fertige Ueberzüge in tadelloser Ausführung mit Metallkissen zum Aufschüttern. Ansicht unseres Fabrik-Gebäudes.

Extra starke Griesgaze als vollkündiger Ersatz der Metallgazen. Ansicht unseres Fabrik-Gebäudes.

Ueber die grosse Haltbarkeit liegen Anerkennungen der bedeutendsten Mühlenbau Anstalten sowie Mühlen-Etablissements vor.

GUTJAHR & MÜLLER

gépgyár és vasútióde — Maschinenfabrik u. Eisengeschleiere
BUDAPEST, V. KER. VÁCZI-UT.
 I. Malomépítészet.

Malomberendezések minden nagyságban, síma felőre, mű vagy magasörse. — Malomtrier-hengerek. — Baby-gabona-osztályozó-gépek. — Tararok háromszélel. — Tararok egyestie trier-hengerek rögz. és osztályozó-szítakkal. — Gabonafésztítő-gép „szabadalmazott”. — „Eureka” gabonafésztítő-gépek. — Malomjáratok finom- és síma-örse. — Malomjáratok, kopptatásra és hengerezésre. — Örlőmalomok falóványon, szíjhajtásra, a szesz 6 járatig 36°, 42°, 48° kövekhez. — Hengerezékek. — Szítáló-gépek. — Liszt, dara stb. osztályozó-hengerek (szítók) kettősek és egyesek. — Liszt, dara és gabona-felvonók, kettősek és egyesek. — Zárkeltetők. — Daráltszítógépek. Hagenmacher Károly és Henrik szabadalma. — Szállító csigák liszt, dara, gabona stb. szállítására (a vagy vas-héjjal). Vasrészek malomok hajtásához és malomgépekhez stb.

II. Gőzgépek és motorok. Gőzgépek. Gázmotorok, vízikerekek. — Árjegyzékek bérmentve. Terveztek valamint szabott felvételek malomok, kizárólag a helyőrségi mérnökkel által vételekét.

I. Mühlen-Abtheilung.

Mühlanlagen. Neu- u. od. Zuleiten. Jedem Einlage für Flach, Weiss, Kunst, od. Hoehmühle. Mühlentrierylinder. — Tarar dreiwadige. — Tarar comb, mit Trier-Schellen und Sortiersäherer. — Körnerputzmaschine „Patent”. — „Eureka” Körnerputzmaschine. — Mahlgänge für Flach- u. Feinmahlen. — Spitz und Koppgänge.

Mahlmühlen, Holzstahlung für Riemenbetrieb von 1-6 Gänge 36°, 42°, 48° Steine. — Walzenstahlungen. Centrifugalsichtmaschine „Patent”. — Griesputzmaschinen u. Dunstputzmaschinen „Patent”. — Heinrich u. Karl Hagenmacher. — Mehl, Gries, Dunst-Sortierlylinder, einfache u. doppelte. — Vor-, Spitz-, u. Schrotlylinder. — Mehl, Gries- u. Fruchtaufzüge, einfache und doppelte. — Sackaufzüge. — Transportschnecken für Mehl, Gries u. Frucht etc. in Holz u. Eisenbahnisen. Eisenheile für Mühlensteinbetrieb etc. etc.

II. Dampfmaschinen u. Motoröben. Dampfmaschinen, Gasmotoren. Wasser-Räder. Preisliste gratis.

Pläne, wie auch Techn. Aufnahmen an Ort u. Stelle nehmen wir auf Verlangen durch unsere Fachgenosse vor.

Erste oest.-ung. Fabrik für elektrische Beleuchtung u. Kraftübertragung

B. EGGER & Co

Budapest, VII. Házargasse 7. — Wien, V. Griesgasse 36.

Elektr. Beleuchtungs-Installation. Glühlampen. — Beleuchtungskörper. — Telefon-Einrichtungen.

Ausschl. Fabricationsrecht der

„Berliner Universal Transmitter“-Feuertelegraf. Wächtercontrolle. Haustelegraf. Projecte und Kostenvoranschläge prompt und gratis.

ISRAEL TESTVÉREK

malomépítészet, malomok- és gépgyárak
 Wien, Währing, Herrergasse 9-13.

■ Kitüntetve a legmagas díjjal több mint 40 kiállításon. ■

Kivitel a continens minden államaiba, Amerikába és Afrikába.

Atveszik és elváltják malomok, köles-, rozs- és árpagyarak építését és átalakítását vízikerekekre, turbínákra vagy gőzüzemre a legújabb rendszerek és a legmesszebb menő jól állás mellett.

Egyedül szállított a fényesen bevált kristály-kova-malom-köveknek önműködő szellőztetőket, Heller szabadalma.

■ Nagy, 200 oldalas, gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve küldtél. ■

DÉNÉS & STEINER

Budapest VI., Teréz-körút 41.

Empfehlen ihre Einrichtungen und Bedarfsartikel für

MÜHLEN

und sonstigen Fabriken.

Grosses Lager in landwirth. Maschinen u. Werkzeugen.

■ Catalogue gratis und franco. ■

■ Billigste Preise u. reelle Bedienung. ■

■ Soide Agenten gesucht. ■

Ausstellung der Arbeiter-Unfall-Versicherung in Amsterdam vom 16. Juni bis 31. August etc. Zur Vertretung von Interessenten empfiehlt seine Dienste gegen mässiges Fixum

F. Oelsner, Amsterdam.

INSERATE

für den

Nagyar Molnár-Ingaz. Müller

werden aufgenommen in der Administration

Budapest V., Erzsébet-ter 19. sz.,

wo auch die näheren Bedingungen bekannt gegeben werden.

PATENTE erwirken in allen Staaten

LUDWIG v. BENEDEK & Co.

Patent-Bureau BUDAPEST, Museum-körút Nr. 10.

Mittelst Circular-Erlasses Z. 23324/36 des h. k. ung. Handelsministeriums dem Vertrauen der Erfinder empfohlen.

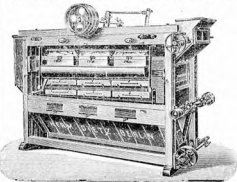
■ Jährlich über 500 Patent-Erwerbungen. ■

HERMANN DIETZ

Gneisenaustrasse 20. BERLIN S. W. Gneisenaustrasse 20.

Für mehr in allen Ländern patentirt.

„VICTORIA“-DUNSTPUTZMASCHINE,

welche ohne Ventilator, ohne Filter und ohne Staubkammer arbeitend, die feinsten Dunste jeder Gattung mit einmaligem Durchgange vorzüglich putzt, suche ich zu besten Bedingungen geeignete Vertreter.

Dunstputzmaschine „Victoria Patent Dietz.

erregt durch ihre Einfachheit, Billigkeit und staunenswerthen Leistungen überall das berechtigste Aufsehen. Prospekte gratis u. franco.

GEBRÜDER ISRAEL

Mühlenbau-Anstalt, Mühlenstein-u. Maschinenfabrik
 Wien, Währing, Herrergasse 9-13.

Ausgezeichnet m. den höchsten Medaillen auf mehr als 10 beschickten Ausstellungen

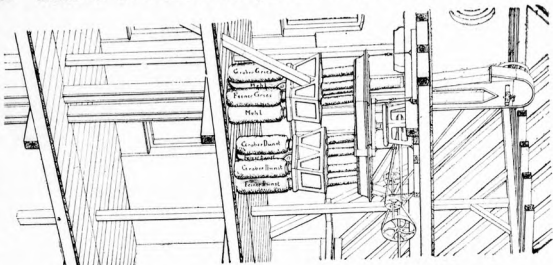
Export nach allen Staaten des Continents, Amerika und Afrika.

Uebernehmen die vollständige Ausführung von Neubauten und Reconstructionen von Mühlen, Hirse-, Reis- und Graupenfabriken mit Wasserrad-, Turbinen- oder Dampftrieb nach den neuesten Systemen und den weitgehendsten Garantien.

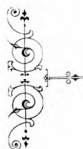
Ausschliessliche Lieferanten der glänzend bewährten Krystall-Quarz-Mühlsteine mit Selbstventilation, Patent Heller.

■ Grosser über 200 Seiten starker, reich illustrierter Catalog wird franco und gratis gesandt. ■

PLANSICHTER
 PATENT CARL HAGEDORNHER.
 Über 500 Stück im Betriebe

Patentirt im Allem Staaten.

Neueste
GRIESPÜTZEREI
 PATENT CARL HAGEDORNHER.
 100 Stück im Betriebe.

AD. FISCHER

Civil-Ingenieur

und

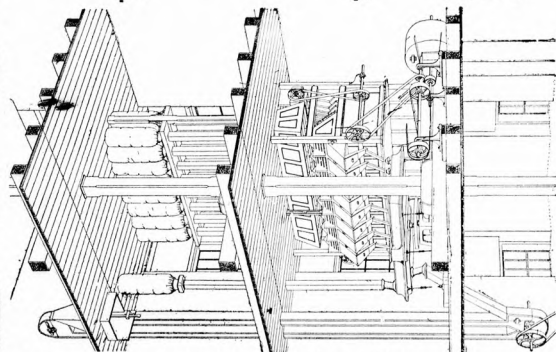
CONSTRUCTEUR

en

MÜHLENBAU.

BUDAPEST,

Waltznerboulevard 74.

Sortirt und putzt 10—16 Kilo Rohgries per Minute und liefert mahlfertig reinste Gries in beliebiger Anzahl und Qualitäten, ferner gut sortirte, leichteste und griesfreie Abfälle.

RIGLER József Ede

papírnemű
és gép-level-boríték
gyára**BUDAPEST**

VI. ker.,

Rózsa-utca 55.

RIGLER J. EDE

ELŐBB

POSNER KÁROLY LAJOS.

Író- és rajzeszközök, üzleti könyvek, nyomtatványok,
albumok, feliratok és disztárgyak nagy választéka**BUDAPEST**

V. kerület, Erzsébet-tér 19. szám

bálvány-utca sarkán.

RIGLER József Ede

gyártelepének
fiók-üzlete:**BUDAPEST**

IV. ker.,

Kecskeméti-utca

13. szám.

GANZ & COMP.

Vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

Eisengießereei u. Maschinen-Fabrik Act.-Ges.

Budapesten és Leobersdorffban Bécs mellett

Budapest u. Leobersdorff bei Wien

ajánlja

empfehlen ihre

hengerszékeket, hámozó- és egyéb malom-
gépeit;

turbínákat;

villamos világítást és erőátvitelt;

vasuti-koecikát és vasuti-felszereléseket;

mindennemű kemény öntvénygyártmányait;
gép- és öntött-munkáit.Walzenstühle, Schäl- und sonstigen Müllerei-
Maschinen;

Turbinen;

Elektrische Beleuchtung und Kraftüber-
tragung;Eisenbahn-Waggons und Eisenbahn-Ausrüs-
tungen;

Hartgussfabrikate aller Art;

Maschinen- und Guss-Arbeiten.

Alleinige Vertretung für Oesterreich-Ungarn.

Der Staubsammler

„CYCLONE”

patentirt in allen Staaten.

- „CYCLONE” übertrifft alle Systeme bisher bestehender Staubcollectoren.
- „CYCLONE” arbeitet ohne Filter und.
- „CYCLONE” unterliegt keiner Abnutzung und bedarf keiner Reparatur.
- „CYCLONE” kann in Einfachheit und Wirksamkeit nicht übertroffen werden.
- „CYCLONE” bedarf keiner besonderen Betriebskraft.
- „CYCLONE” erleichtert und verbessert die Arbeit aller damit verbundenen Maschinen
- „CYCLONE” bedarf keiner Reinigung.
- „CYCLONE” vermindert die Feuergefährlichkeit der Mühlen.
- „CYCLONE” kann auf dem Boden stehend, oder an der Decke hängend angebracht werden.
- „CYCLONE” arbeitet mit dem besten Erfolge in mehr als 4000 Exemplaren in den Vereinigten Staaten und in Grossbritannien.
- „CYCLONE” ist in jeder gut eingerichteten Mühle unentbehrlich.
- „CYCLONE” erfordert keine Bedienung und versagt nie den Drossen.
- „CYCLONE” bedarf zur Aufstellung keines Sachverständigen.
- „CYCLONE” vermindert die Verluste durch Verstaubung.

Anfragen erbeten.

Preisliste gratis.

Adolf Fischer Civil-Ingenieur und Constructeur für Mühlenbau
Budapest, Waitznerboulevard 74.